

Vnímání pocitu bezpečí a kriminality obyvateli Brna

Výzkumná zpráva 2022

Zpracovatel:

Katedra sociologie Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity, Brno

Petr Fučík, Marcela Petrová Kafková

Stela Houserová, Martina Kadlecová, Václav Šilhavý, Ondřej Vodička

B | R | N | O

MUNI
FSS

Obsah

1.	Úvod	3
2.	Popis metod výzkumu a sběru dat	3
2.1.	Kontext výzkumu	5
3.	Charakteristiky vzorku a populace	5
4.	Osobní zkušenost a názory na vývoj kriminality v Brně	9
5.	Vnímání bezpečnostních problémů a rizika	13
5.1.	Problémy, které by respondenti přednostně řešili	21
5.2.	Ochota podílet se na financování prevence	22
6.	Hodnocení Brna jako místa, vnímání rizika v prostoru.....	24
6.1.	Hodnocení různých aspektů života ve městě souvisejících s bezpečností	24
6.2.	Subjektivní označení problematických lokality	27
7.	Potenciální zdroje ohrožení.....	30
8.	Hodnocení práce policie a vnímání kompetencí	35
8.1.	Hodnocení práce policie	35
8.2.	Spokojenost s počty policistů (strážníků) v ulicích	37
8.3.	Hodnocení samosprávy a policie	39
8.4.	Vnímání kompetencí městské policie a PČR, prahové hladiny.....	41
9.	Preventivní opatření pro zvýšení bezpečnosti	44
9.1.	Preventivní opatření v osobní rovině	44
9.2.	Postoje k preventivním programům.....	47
10.	Postoje ke kamerovým systémům.....	49
10.1.	Názor na lokality umístění kamerových systémů.....	53
11.	Shrnutí výsledků výzkumu	57
12.	Seznam tabulek a grafů	59
13.	Příloha: znění letáku s výzvou k výzkumu	60

1. Úvod

Tato zpráva předkládá výsledky výzkumu Vnímání bezpečí a kriminality, jenž je na základě usnesení Městské rady pro prevenci kriminality realizován ve městě Brně v tříletých intervalech již od roku 1996. Poslední vlna výzkumu proběhla v roce 2018 a současný sběr dat se tedy oproti plánu uskutečnil až po čtyřletém intervalu, což bylo dáno pandemií COVID-19. Účelem výzkumu je stejně jako v minulých letech poskytnout vhled do subjektivního vnímání kriminality a bezpečí, zejména ve spojitosti s veřejným prostorem. V dotazování nás zajímaly názory týkající se konkrétních bezpečnostních problémů a vnímání rizik, hodnocení situace v městských částech. Dále výzkum obsahuje otázky zjišťující názor na práci policie i magistrátu města, názory na využití kamerových systémů a další preventivní opatření. Oproti dřívějším vlnám jsme vypustili sekci otázek věnovanou výchovnému klimatu v rodině a některé dílčí otázky, jež nesouvisely přímo s hodnocením kriminality a bezpečí ve veřejném prostoru Brna. Sběr dat a jejich vyhodnocení zajišťovala v roce 2022 Katedra sociologie Fakulty sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně. Tento výzkum byl také součástí praxe studujících sociologie, kteří se pod supervizí vedoucích výzkumu podíleli významnou měrou na revizi dotazníku, tvorbě webového rozhraní pro sběr dat, sběru dat i jejich zpracování.¹

2. Popis metod výzkumu a sběru dat

Metodou výzkumu bylo výběrové šetření, tedy kvantitativně vedený sběr dat na vzorku populace formou standardizovaného dotazníku s uzavřenými i otevřenými otázkami. Sběr dat probíhal v měsících březnu, dubnu a květnu 2022 kombinací několika metod. Část dat sbírali proškolení tazatelé a tazatelky z řad studujících sociologie FSS MU, část byla sebrána prostřednictvím on-line dotazníku.²

Respondenti pro osobní dotazování byli rekrutováni kvótním výběrem ve všech městských částech tak, aby jejich složení z hlediska věku, pohlaví a vzdělání odpovídalo populaci města Brna. Respondenti pro on-line dotazování byli osloveni v kampani, která zahrnovala několik komunikačních kanálů. Jednak byl dotazník avizován prostřednictvím médií (Metropolitan, Brněnský Deník), jednak byly distribuovány

¹ Výzkumný tým: Eliška Beránková, Laura Fuchsová, Stela Houserová, Daniel Ilich, Martina Kadlecová, Barbara Römerová, Václav Šilhavý, Aneta Straková, Ondřej Vodička

² Volba mixed-mode přístupu byla také ovlivněna nejistotou ohledně pandemických opatření a možností nabídnout respondentům možnost vyplnit dotazník bez kontaktu s tazatelem.

cílené výzvy na facebookové skupiny městských částí a tematicky zaměřených skupin, dále byly e-mailem cíleně osloveny zájmové spolky (dobrovolní hasiči, kluby seniorů) a v neposlední řadě bylo ve všech městských částech distribuováno 2000 letáků s výzvou k vyplnění on-line dotazníku. Tyto letáky byly náhodně distribuovány do schránek a cíleně umísťovány na vývěsky, u lékaře, v zájmových institucích atp. V rámci výzkumu byla spuštěna webová stránka, která obsahovala základní informace o smyslu výzkumu, formě dotazování i nakládání s daty. Z této vstupní stránky vedl odkaz přímo na webový dotazník, jenž byl technicky realizován v prostředí Qualtrics XM. Dotazování bylo dobrovolné, anonymní, důvěrné a nezaznamenávalo žádné osobní ani citlivé údaje. Výsledkem je datový soubor o velikosti 760 případů,³ zahrnující 171 dotázaných osobním rozhovorem a 589 respondentů, kteří vyplnili on-line dotazník.

Je zřejmým faktem, jemuž čelí všechny sociologické výzkumy, že ochota účastnit se dotazování je relativně nízká a zároveň nevyrovnaná z hlediska pohlaví, věku i vzdělání. I v našem případě projevily vyšší ochotu participovat na on-line výzkumu ženy a také mladší⁴ a vzdělanější lidé. Ačkoliv většinu výsledků prezentujeme v třídění podle pohlaví, věku a vzdělání, takže relativní zastoupení jednotlivých skupin nehraje roli, v celkových výsledcích by jejich disproporce mohla zkreslit výsledky a omezit jejich srovnatelnost s dřívějšími vlnami výzkumu. Proto jsme výsledný soubor vážili podle pohlaví, věku a vzdělání.⁵

Výzkum vnímání kriminality a bezpečí ve městě Brně se opakuje ve vlnách s přibližně tříletým časovým odstupem. Navazujeme tedy na časovou řadu, kdy část výsledků lze porovnat s minulostí. Zároveň jsme však přistoupili k částečnému přepracování dotazníku s cílem zkrátit jeho rozsah a zaměřit jej úžeji na vymezená témata (zejména pouliční) kriminality, vnímání nebezpečných míst, hodnocení policie, města a kamerových systémů. Vypustili jsme tedy zejména část dotazování věnovanou výchovnému klimatu v rodině a některé další otázky směřující mimo téma. Část baterií otázek jsme zjednodušili a jinde naopak přidali konkrétnější otázku (například vnímání kompetencí PČR a městské policie). Tak jako v minulých letech zůstal dotazník téměř výhradně zaměřen na vnímání pouliční kriminality a nebezpečí plynoucí z tohoto typu přestupků či trestné činnosti, přičemž rozsáhlé a naléhavé téma vlivu dopravy na vnímání bezpečnosti bylo v principu mimo výzkumný záměr. Přesto

³ Do tohoto počtu nezahrnujeme částečná vyplnění dotazníku, nevalidní vyplnění či odpovědi respondentů pod minimální hranicí věku. V on-line sběru dat je částečných vyplnění relativně více, než při osobním dotazování, kde je míra dokončení téměř stoprocentní. Z celkového počtu 890 vyplnění jsme tedy 130 vyřadili.

⁴ S faktem, že on-line sběr dat je přístupnější pro mladší část populace jsme počítali. Jednak bylo osobní dotazování více zaměřeno na seniorskou populaci, jednak jsme letáky a on-line výzvy k vyplnění směřovali do seniorských organizací s možností dopomoci či rady s vyplněním dotazníku.

⁵ Váhy byly zkonstruovány podle údajů ČSÚ o složení obyvatelstva města Brna. Jde o frekvenční váhy, jejichž použití nemění celkovou velikost souboru, ale přikládá vyšší váhu odpovědím podreprezentovaných skupin a naopak nižší váhu odpovědím více zastoupených skupin.

je třeba zmínit (a na několika místech zprávy se k tomu ještě vrátíme), že velká část respondentů odkazuje k dopravě jako zásadnímu zdroji pocitu nebezpečí, rizika a diskomfortu při zakoušení města jako prostoru a v budoucnu by bylo velmi vhodné věnovat těmto aspektům samostatný výzkum.

2.1. Kontext výzkumu

Dotazování probíhalo v době mezi doznívajícími opatřeními v souvislosti s vlnou pandemie onemocnění COVID19 z přelomu let 2021 a 2022 a plným rozvolněním. Během sběru dat již byla platná pouze dílčí omezení ve veřejné dopravě. Podstatnou událostí pak z hlediska vnímání bezpečnosti mohla být ruská invaze na Ukrajinu a zejména migrace s ní spojená. Závěrečné období sběru dat spadá již do chvíle, kdy v české veřejnosti sílily obavy ze zahlcení ukrajinskými uprchlíky a z migrace „nežádoucích“ skupin Ukrajinců. Veřejné pohoršení vyvolávaly také mediálně exponované obrazy ukrajinských romských uprchlíků pobývajících okolo vlakových nádraží zejména v Praze a v Brně.

3. Charakteristiky vzorku a populace

Jelikož sběr dat probíhal z velké části on-line, kde výběr respondentů není plně v rukou výzkumníků, je třeba vzorky z on-line dotazování vždy pečlivě kontrolovat a vážit. Naší strategií bylo vyrovnat předpokládané disproporce on-line sběru dat výraznějším zaměřením osobního dotazování na respondenty ve starších věkových skupinách, s nižším vzděláním a muže. Nicméně neochota participovat na výzkumu je u těchto skupin zřetelně vyšší, a proto ani celkový vzorek neobsahoval vyrovnaný podíl věkových a vzdělanostních skupin a mírně převažovaly ženy. Řešením pak je vážení podle poměrů v populačních datech.⁶ V tabulce (viz Tabulka 1) prezentujeme základní charakteristiky souboru z hlediska složení podle pohlaví, věku a vzdělání. Vážení tedy posiluje podíly odpovědí méně

⁶ Je také třeba poznamenat, že populační data se v principu vážou na obyvatelstvo s trvalým pobytem jako administrativní kategorií, nicméně v metropoli s několika univerzitami a významnými pracovními příležitostmi je diskrepance mezi oficiálními záznamy a skutečnou strukturou obyvatelstva výrazná a směřuje spíše k podhodnocení mladší části populace.

reprezentovaných skupin a u nadreprezentovaných skupin snižuje jejich váhu, nicméně pracuje s relativně vyšší spolehlivostí výsledků, protože jsou průměrovány z většího počtu osob.⁷

Tabulka 1: základní charakteristiky vzorku ve srovnání souboru bez vážení, váženého a populačního parametru

		četnost	procento	procento vážené	procento v populaci
Pohlaví	Muž	309	40,7	48,8	48,5
	Žena	451	59,3	51,2	51,5
Věk	18-29 let	245	32,2	19,8	14,8
	30-44 let	322	42,4	27,8	29,2
	45-59 let	112	14,7	22,4	25,1
	60 a více let	81	10,7	30,0	30,9
Vzdělání	ZŠ a VYU	71	9,3	30,6	31,0
	SŠ s maturitou	284	37,4	32,3	36,0
	VŠ vč. VOŠ	405	53,3	37,1	33,0
Celkem		760			

Dotazování probíhalo ve všech městských částech, nicméně vlivem počtu odmítnutí nejsou tři okrajové části reprezentovány (Útěchov, Jehnice, Ořešín). Cílem bylo dosáhnout přiměřeného zastoupení všech typů lokalit, jež jsou následně sloučeny do obecných kategorií reprezentujících převládající charakter čtvrti bydliště: bydlení v centru a jeho širším okolí – městská část Brno-střed, dále lokality tradičních (starých) předměstí, lokality, jež tvoří širší okruh čtvrtí zejména s převažujícím sídlištním charakterem, a nakonec okrajové čtvrti. Ačkoli vzdálenost od centra je v některých případech srovnatelná, rozdíl mezi třetí a čtvrtou kategorií je dán především napojením na městskou infrastrukturu, kde lokality s převahou sídlištní zástavby obvykle disponují tramvajovým spojením a rozsáhlejší občanskou vybaveností oproti okrajovým městským částem.

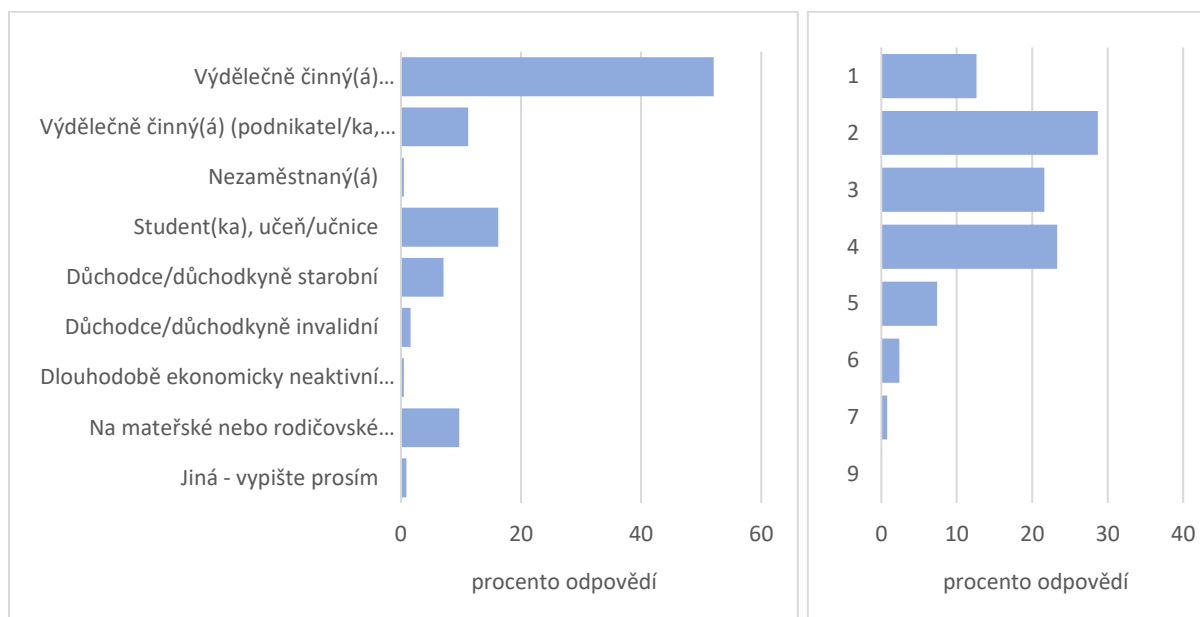
⁷ Vážení je běžným postupem užívaným během standardní přípravy dat ke zpracování, srov. například: <https://www.pewresearch.org/methods/2018/01/26/how-different-weighting-methods-work/>

Tabulka 2: složení vzorku podle městských částí bydliště

	četnost	procento	obecnější kategorie	Četnost (souhrnem)	procento
Střed	151	19,9	centrum	151	19,9
Královo Pole	61	8	tradiční (stará) předměstí	240	31,6
Sever	101	13,3			
Žabovřesky	40	5,3			
Židenice	38	5			
Černovice	4	0,5	převažující sídliště a širší okruh města	275	36,2
Jih	12	1,6			
Maloměřice a Obřany	7	0,9			
Medlánky	6	0,8			
Jundrov	33	4,3			
Komín	45	5,9			
Bohunice	18	2,4			
Bystřec	37	4,9			
Kohoutovice	16	2,1			
Líšeň	34	4,5			
Nový Lískovec	13	1,7			
Řečkovice a Mokrá					
Hora	15	2			
Starý Lískovec	11	1,4			
Vinohrady	24	3,2			
Bosonohy	4	0,5	Okrajové části – nově připojené obce	65	8,6
Chrlice	6	0,8			
Ivanovice	1	0,1			
Kníničky	15	2			
Slatina	13	1,7			
Tuřany	23	3			
Žebětín	3	0,4			
	731	96,2		731	96,2

Z hlediska ekonomické aktivity ve vzorku dominují respondenti v pozici zaměstnance či OSVČ (podnikatele). Druhou nejvýznamněji zastoupenou skupinou jsou studující. Důchodci jsou reprezentováni 9 % a další desetinu vzorku tvoří respondentky na mateřské či rodičovské dovolené. Dalším sledovaným parametrem vzorku je velikost domácností respondentů. V souboru je zastoupeno 13 % domácností jednotlivců, nicméně dominují domácnosti o velikosti 2 – 4 členů, jež jsou většinou složeny z partnerů a (případně) dětí.

Graf 1: Složení vzorku z hlediska ekonomické aktivity a složení domácnosti

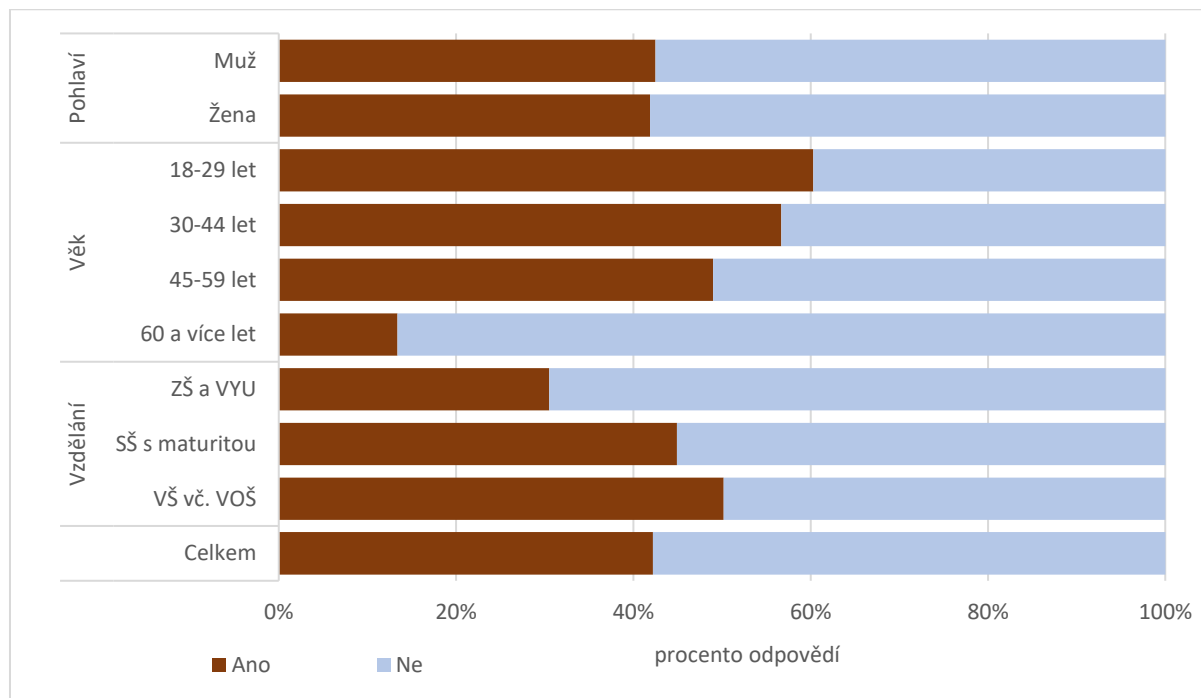

4. Osobní zkušenost a názory na vývoj kriminality v Brně

V následující kapitole se budeme věnovat osobní či blízké zkušenosti s kriminalitou a hodnocení vývoje kriminality v Brně. Osobní zkušenost byla zjišťována ve dvou formách: Jednak obecněji, jakožto svědectví trestného činu nebo pokusu o něj a jednak přímo, zda se respondent nebo někdo blízký stal obětí trestného činu nebo pokusu o něj. Zajímaly nás ty události, které se odehrály v posledních dvou letech.

Svědectví trestného činu je poměrně běžné. Celkově 42 % respondentů udalo, že se oni sami, nebo jejich blízcí stali svědky trestného činu nebo pokusu o něj. Výrazně nižší podíl je mezi seniory (jen 13 %). Celkově podíl svědectví klesá s věkem a v nejmladší kategorii (18-25let) tak svědectví trestného činu udává 60 % respondentů. Důvodem mohou být generačně odlišné časové a prostorové vzorce pohybu po městě. Rozdíly jsou patrné i mezi respondenty různého vzdělání. S výší vzdělání roste podíl těch, kteří byli svědky trestného činu, konkrétně z 31 % u vyučených a lidí se základním vzděláním po 50 % mezi vysokoškolsky vzdělanými respondenty.

Graf 2 Svědectví trestného činu (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)

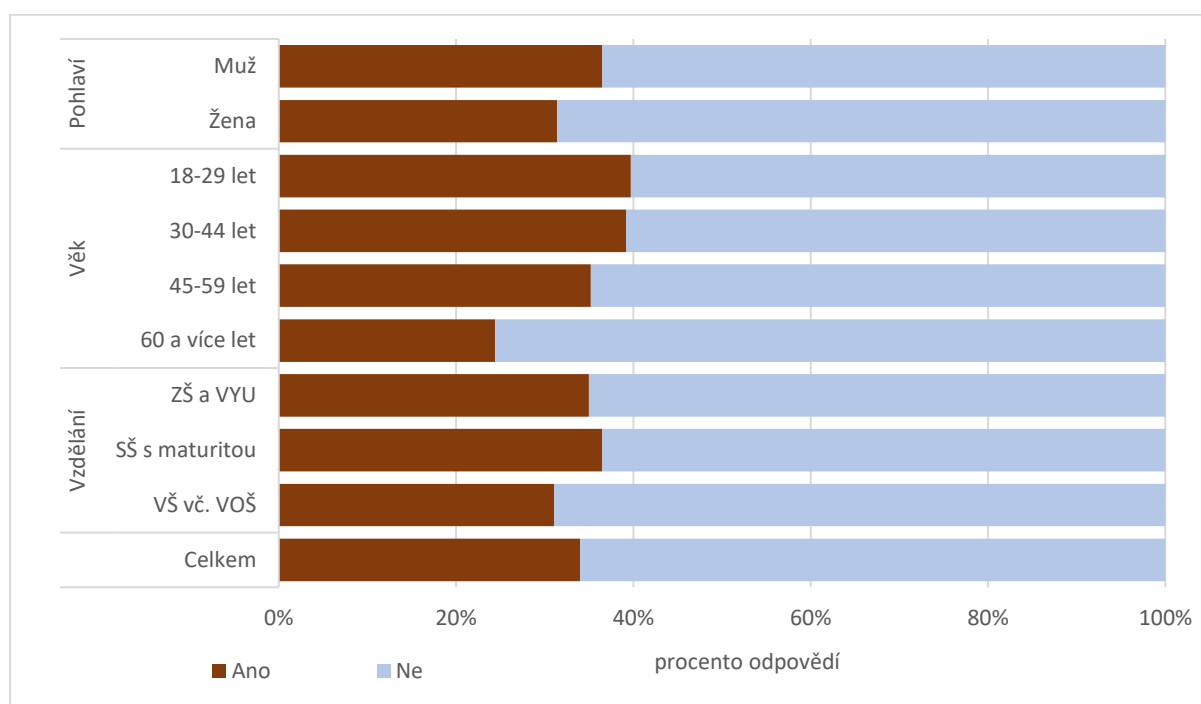

Asi polovina z respondentů, kteří se stali svědky trestného činu se rozhodla i přesněji uvést, o jaký typ trestné činnosti se jednalo. Typicky šlo o majetkovou (okradení na ulici i ukradení majetku) nebo

násilnou trestnou činnost. Část těchto trestných činů připisují respondenti drogově závislým lidem. Opakovaně jsou také zmiňovány kolizní a konfliktní situace s řidiči aut.

Podíl těch, kteří se stali v posledních dvou letech přímo obětí trestného činu (nebo někdo z jejich blízkých), je samozřejmě o trochu nižší, ale stále třetinový. Tedy celá třetina respondentů uvedla, že se jim samotným nebo jejich blízkým stal trestný čin. Patrný je opět pokles této zkušenosti s věkem. Mezi 18-29letými se stalo obětí 40 % respondentů, mezi 60letými a staršími pak čtvrtina. Rozdíl mezi muži a ženami je malý, muži však o něco častěji než ženy uvedli, že se stali obětí trestného činu. Na rozdíl od svědectví trestného činu se podíl obětí podle vzdělání neliší.

Graf 3 Oběti trestného činu (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)

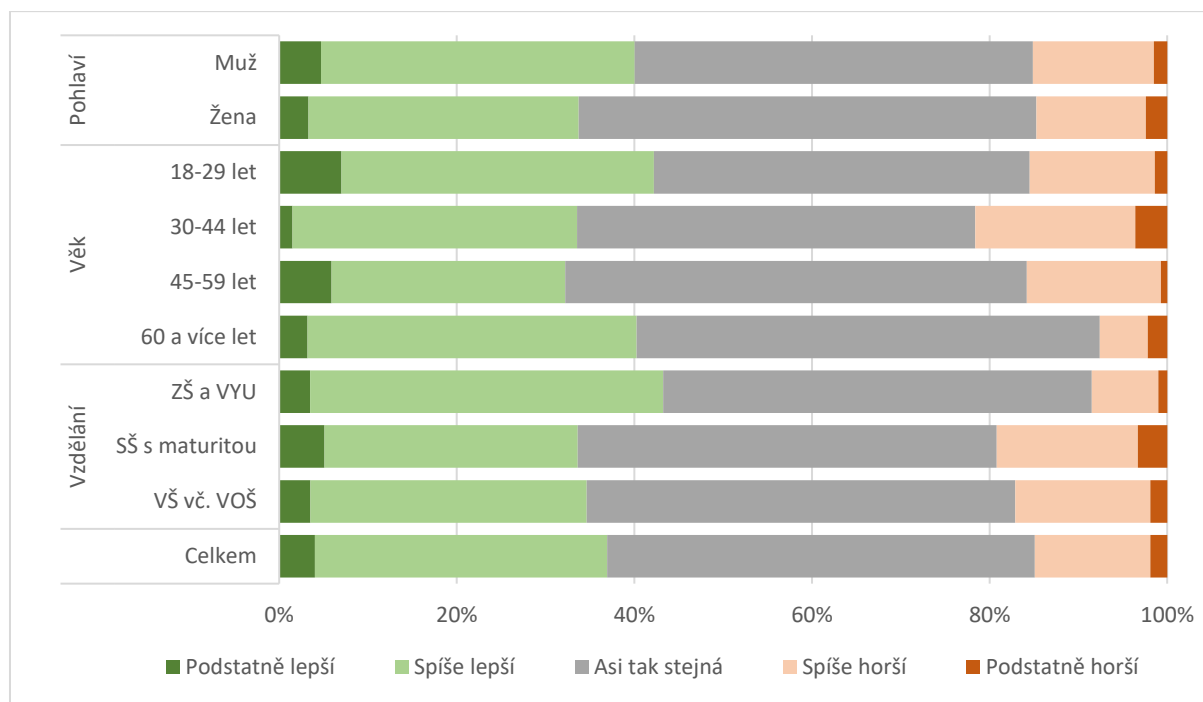
Část respondentů nám opět sdělila přesněji, o jakou událost šlo. Většina z nich se stala obětí krádeže, vloupání či napadení. Podstatnou kategorii tvoří také vandalismus, typicky na bytových domech či autech. Opětovně se objevuje kategorie ohrožení řidiči aut (sražení při výjezdu auta z parkovacího místa, vybrždování, sražení autem).

Ve srovnání s předchozími vlnami výzkumu je patrný nárůst, jak v podílu svědectví, tak podílu obětí. V roce 2018 uvedlo, že se stalo svědky trestné činnosti 32 % respondentů, oběťmi 21 %. Pokud se však zaměříme na dlouhodobý vývoj ukazatelů jsou naše výsledky shodné s daty z let 1996–2012.

V další části dotazníku jsme se zajímali o to, jak respondenti hodnotí vývoj kriminality v Brně, a to ve srovnání s jinými městy a také v porovnání se situací před pěti lety. Celá polovina respondentů (přesně 48 %) hodnotila bezpečnostní situaci v Brně jako stejnou při srovnání s jinými městy České

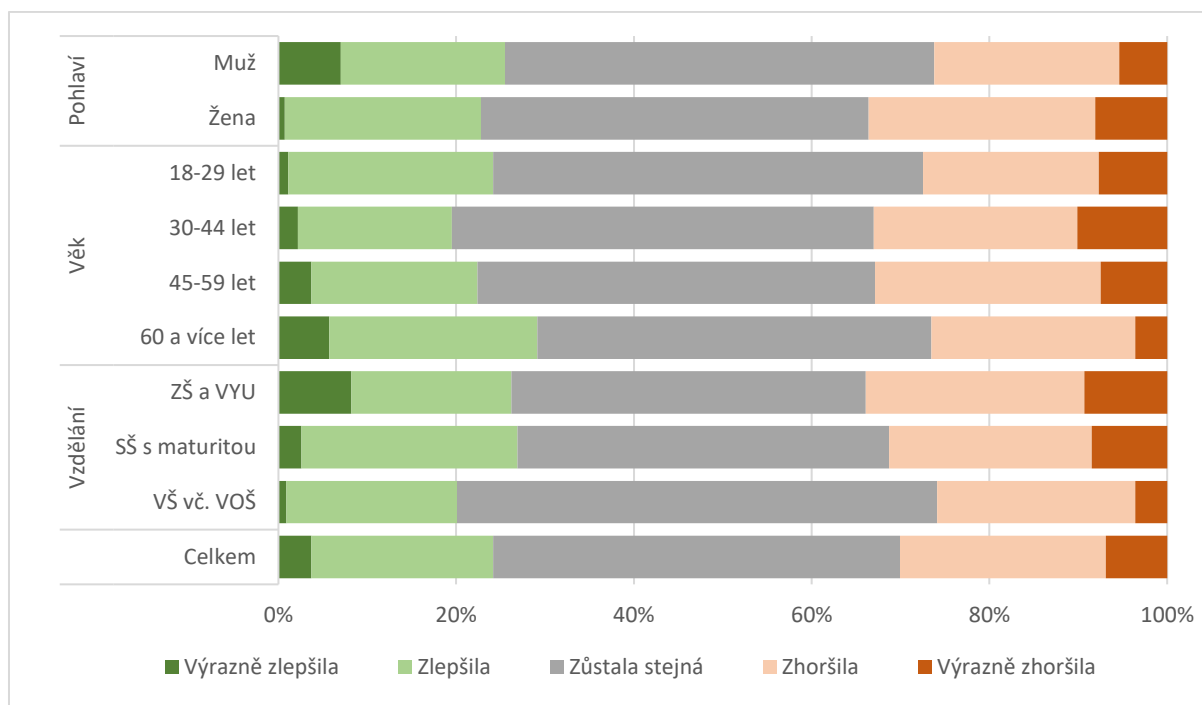
republiky. Pozitivní hodnocení pak převažuje nad negativním (37 % vs. 13 %), i když jde převážně o vlašné postoje (kategorií *spíše lepší*). Mírně pozitivněji se ke srovnání s jinými městy staví nejmladší a nejstarší respondenti. Také lidé vyučení a se základním vzděláním situaci v Brně hodnotí lépe než respondenti s vyšším vzděláním.

Graf 4 Hodnocení bezpečnostní situace v Brně ve srovnání s jinými městy České republiky (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)

I v případě hodnocení časového vývoje kriminality v Brně se většina respondentů přiklání k tomu, že situace zůstává stejná. Podíl těch, kteří vidí zhoršení, mírně převažuje nad těmi, kteří vnímají zlepšení (30 % vs. 24 %). Rozdíly mezi věkovými kategoriemi, patrné v grafu 4, jsou natolik malé, že není možné je interpretovat jako rozdíly. Jedinou odlišnou skupinou jsou lidé s vysokoškolským vzděláním, kteří v porovnání s ostatními respondenty hodnotí vývoj častěji jako stejný (54 % z nich).

Graf 5 Hodnocení úrovně kriminality v Brně ve srovnání se situací před zhruba pěti lety (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)

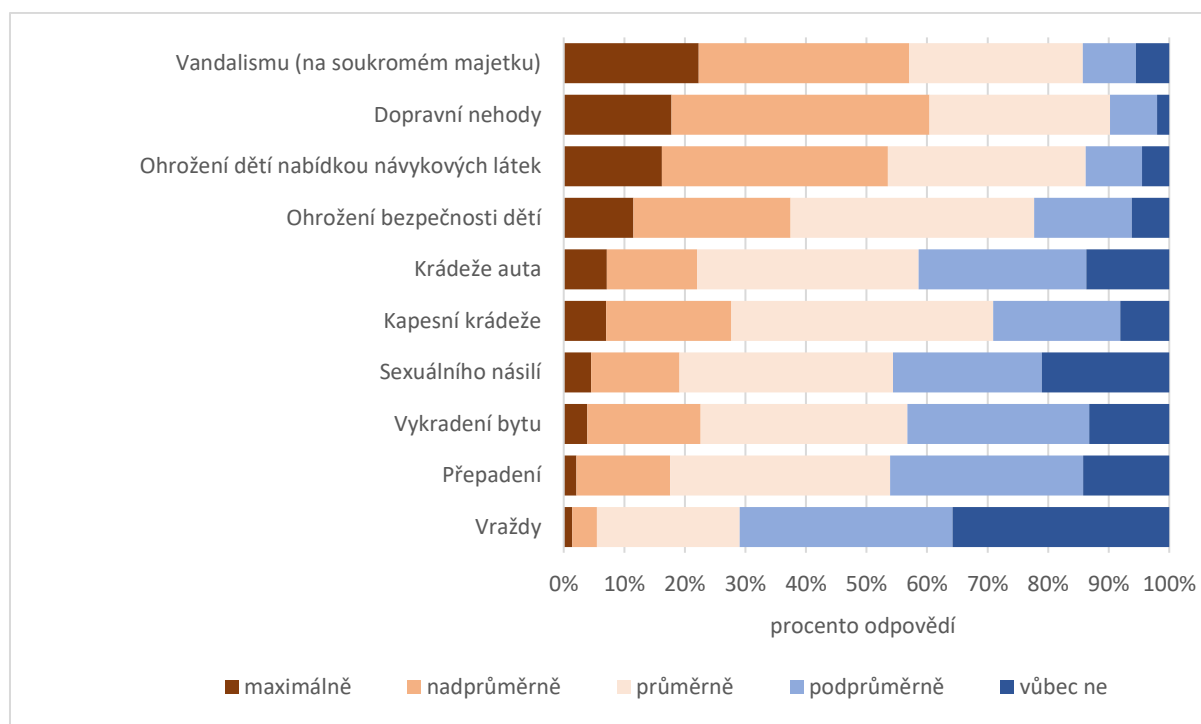

Konkrétně respondenti vidí zlepšení především v úpravě veřejného prostoru a budování občanské vybavenosti, dále ve vyšší viditelnosti policie v ulicích, méně časté přítomnosti agresivních lidí, snížení vandalizmu a pocitu větší bezpečnosti v ulicích i ve večerních hodinách. Perspektiva zhoršení pak sleduje v podstatě stejnou linii témat. Respondenti zmiňují vyšší agresivitu, kriminalitu obecně. Nárůst vandalizmu i menší pocit bezpečí v ulicích obecně, případně v okolí nádraží či celém centru města. Tuto trestnou činnost často připisují bezdomovcům, Romům, drogově závislým či obecně přistěhovalcům.

5. Vnímání bezpečnostních problémů a rizika

Předchozí kapitola ukázala, že obyvatelé Brna mají s trestnou činností poměrně častou zkušenost, ptali jsme se proto také, jaké obavy mají z konkrétních typů trestné činnosti. Obavy mohou být vnímány dvojznačně: jednak jako otázka na závažnost jednotlivých typů rizik, jednak jako otázka na subjektivně vnímanou pravděpodobnost, že se s daným rizikem setkám. V dotazníku jsme se zaměřili explicitně na druhý ze jmenovaných aspektů věci.⁸ Celkově se dotázaní nejvíce obávají vandalismu, dopravních nehod a ohrožení dětí nabídkou návykových látek (např. alkoholem, drogami). Vandalismu na soukromém majetku se celých 22 % obává maximálně a dalších 35 % nadprůměrně. Krádež auta, kapesní krádeže, sexuální násilí, vykradení bytu a přepadení patří mezi typy kriminality, které v respondentech příliš velké obavy nevzbuzují. Vražda je pak zločinem, kterého se více než třetina respondentů neobává vůbec (pochopitelně nejde o bagatelizaci významu vraždy, ale vnímání její nízké pravděpodobnosti).

Graf 6: Nakolik vy osobně pociťujete riziko jednotlivých bezpečnostních problémů?

Pro srovnání výsledků s předchozími lety jsme vytvořili stejný koeficient obav, jaký byl použit v předchozích vlnách výzkumu. Jeho hodnoty se mohou pohybovat v intervalu od -200 (všichni respondenti mají maximální obavy) do 200 (Žádný z respondentů se problému neobává). Platí tedy, že

⁸ Konkrétní otázka v dotazníku zněla: *V následujících řádcích prosím označte, nakolik Vy osobně pociťujete riziko jednotlivých bezpečnostních problémů. (Jde nám o váš pocit, že se Vám v Brně může něco takového stát - tedy o to jak ne/bezpečně se zde cítíte.)*

pokud je výsledný koeficient záporný, respondenti se daného jevu obávají. V porovnání s předchozími lety došlo k výraznému poklesu obav z přepadení a ohrožení dětí návykovými látkami. Mírně poklesly i obavy z vykradení bytu, kapesní krádeže a vraždy. Ostatní rozdíly jsou natolik malé, že potvrzují setrvalost základní struktury subjektivního vnímání rizika.

Tabulka 3: Koeficient obav z jednotlivých bezpečnostních problémů (meziroční srovnání)

Druh bezpečnostního problému	2002	2005	2009	2012	2015	2018	2022	rozdíl 2022-2018
Dopravní nehody	38	-75,2	-68,6	-29,9	-46,5	-58,7	-66,2	-7,5
Ohrožení dětí návykovými látkami	41	-76,8	-51,9	-38,1	-37,6	-38,9	13,4	52,3
Ohrožení bezpečnosti dětí	25,3	-50,2	-44,3	-27,1	-25,6	-34	-20,5	13,5
Kapesní krádeže	60,6	-47,6	-35,3	-46,5	-14,3	-25,5	2,5	28,0
Přepadení	31,6	-34	-20,8	-4,6	1,6	-13,5	40,6	54,1
Výtržnictví	20,9	-30,1	-33,4	-21,2	-36,6	-4,9	x	x
Vykradení bytu	41,9	-40	-1	-5	5,9	0,2	29,7	29,5
Krádeže auta	18,7	-7,6	26,7	31,3	31,5	23,9	25,7	1,8
Hospodářského zločinu	51,9	27,7	53,7	2,4	9	30,5	x	x
Znásilnění*	87,4	76,9	73,7	92,3	87,1	76,5	x	x
Vraždy	50,1	34,1	61,7	87,6	76,7	80,8	99,9	19,1
Sexuálního násilí*	x	x	x	x	x	x	42,9	x
Vandalismu (na soukromém majetku)	x	x	x	x	x	x	-59,6	x

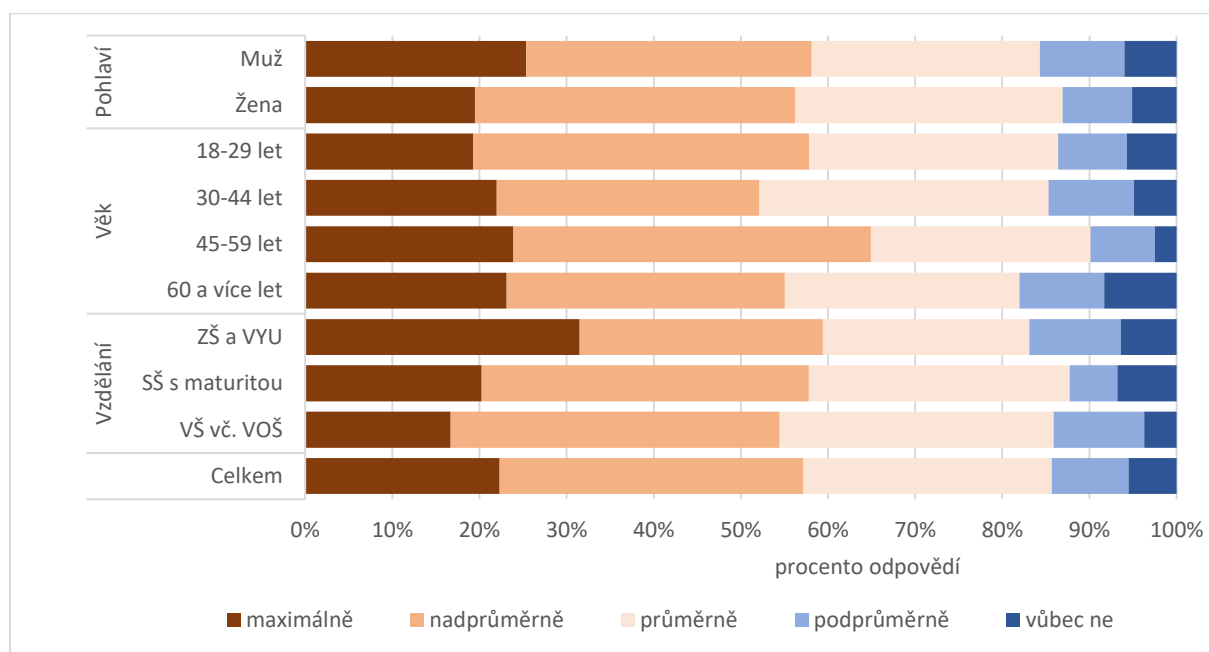
x tento druh kriminality nebyl v příslušném roce dotazován

* v roce 2022 byl místo pojmu znásilnění použit širší termín sexuální násilí, proto nejsou výsledky srovnatelné

Výpočet indexu podle zprávy z roku 2018: $(- 2 \times \text{četnost max.obav} - \text{četnost nadprůměrných obav} + \text{četnost podprůměrných obav} + 2 \times \text{četnost žádných obav}) \times 100 / \text{počet odpovědí}$

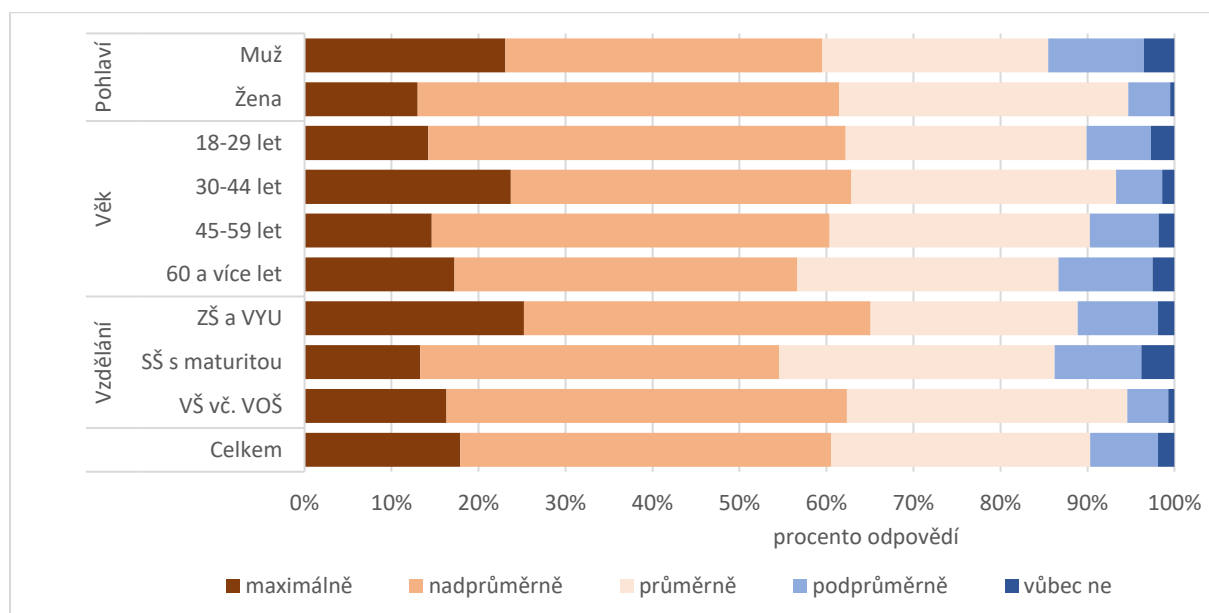
Podívejme se nyní podrobněji na obavy z jednotlivých typů ohrožení dle pohlaví, věku a vzdělání respondentů. Zaměříme se na otázku, zda je podobný obraz rizik sdílen napříč populací, nebo lze říci, že různé skupiny vnímají odlišně váhu určitých typů problémů. Nejvíce se respondenti obávají vandalismu na soukromém majetku. Maximální obavy z něj vyjádřilo 25 % mužů a 20 % žen. Největší obavy z něj mají lidé ve věku 45-59 let. Se vzděláním míra obav klesá. Vůbec se vandalismu neobává méně než 10 % respondentů.

Graf 7: Obavy z vandalismu na soukromém majetku (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)

Obavy z dopravní nehody jsou výrazněji rozlišené podle pohlaví. Maximálně se dopravní nehody obává 23 % mužů, ale jen 13 % žen. Vyšší je obava mezi 33-44letými a také mezi vyučenými a lidmi se základním vzděláním. Při součtu s kategorií „nadprůměrně“ zjistíme, že dopravní nehody se obává přibližně 60 % respondentů.

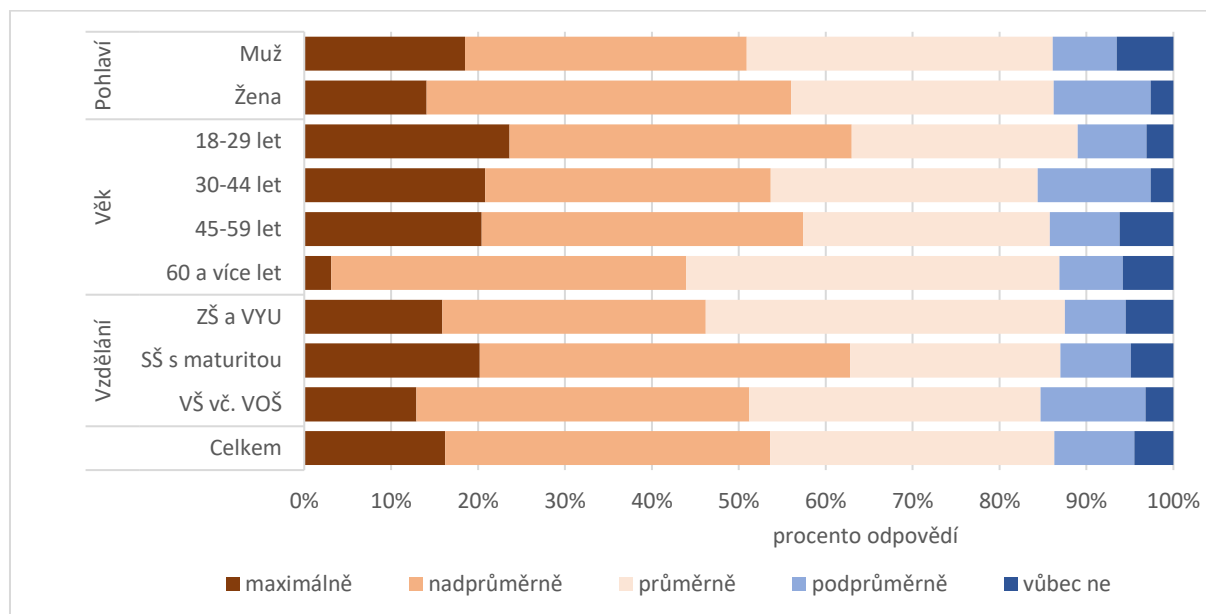
Graf 8: Obavy z dopravní nehody (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)

Ohrožení dětí nabídkou návykových látek (alkoholu, drog, ...) také patří mezi větší obavy. Maximálně se jej obává 19 % mužů a 14 % žen. Výrazně se svým postojem vymyká seniorská kategorie (60 a více

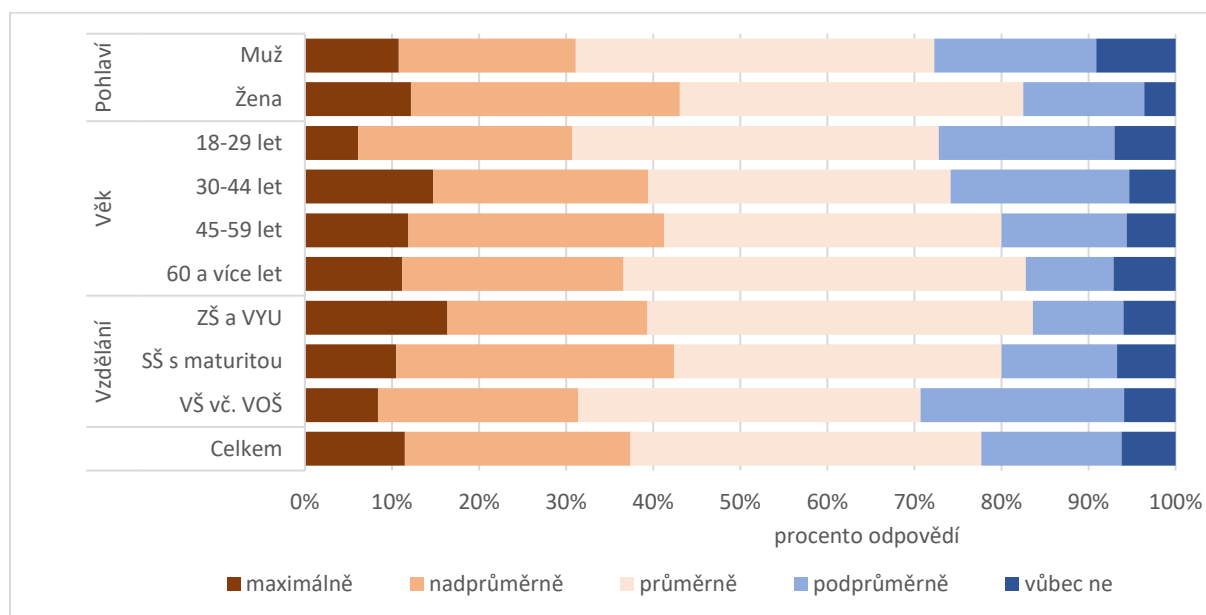
let), kde maximální obavy vyjadřují jen tři procenta z nich. Žádné obavy pak nemá pět procent respondentů.

Graf 9: Obavy z ohrožení dětí nabídkou návykových látek (alkohol, drogy, ...) (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)

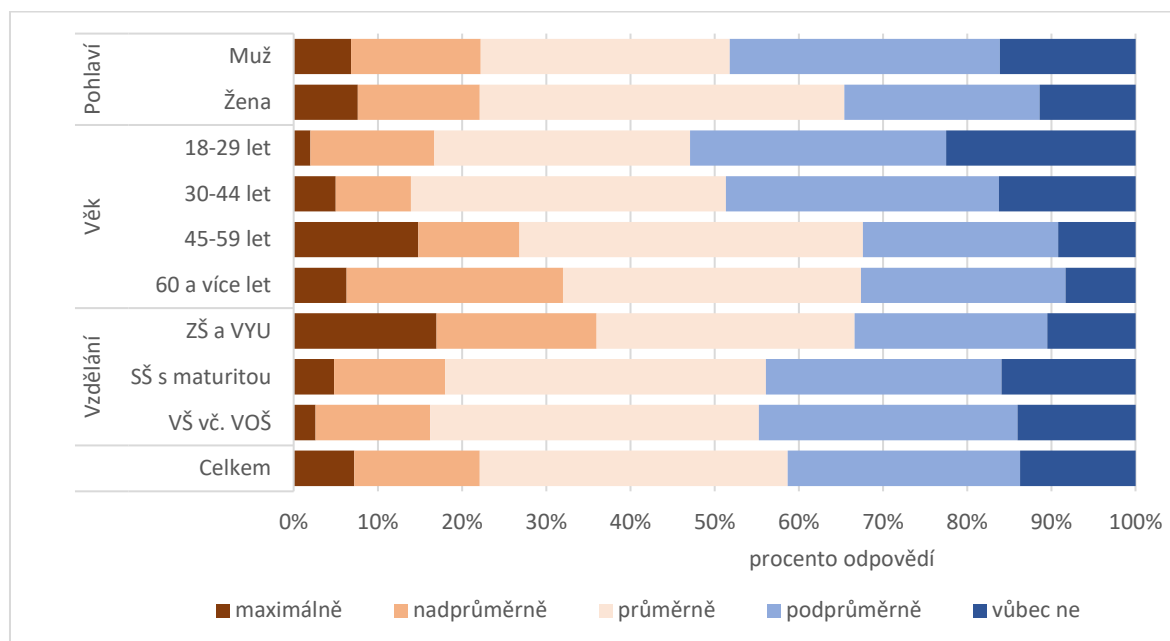
Obecnější kategorie *bezpečnost dětí* vzbuzuje o něco menší obavy než jejich ohrožení nabídkou návykových látek. Výrazně menší jsou obavy nejmladší věkové kategorie 18-29letých a vysokoškolsky vzdělaných. Pokud sledujeme celkový podíl těch, kteří se obávají (kategorie maximálně a nadprůměrně), vidíme výrazně vyšší obavy u žen než mužů (43 % vs. 31 %).

Graf 10: Obavy z ohrožení bezpečnosti dětí (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)

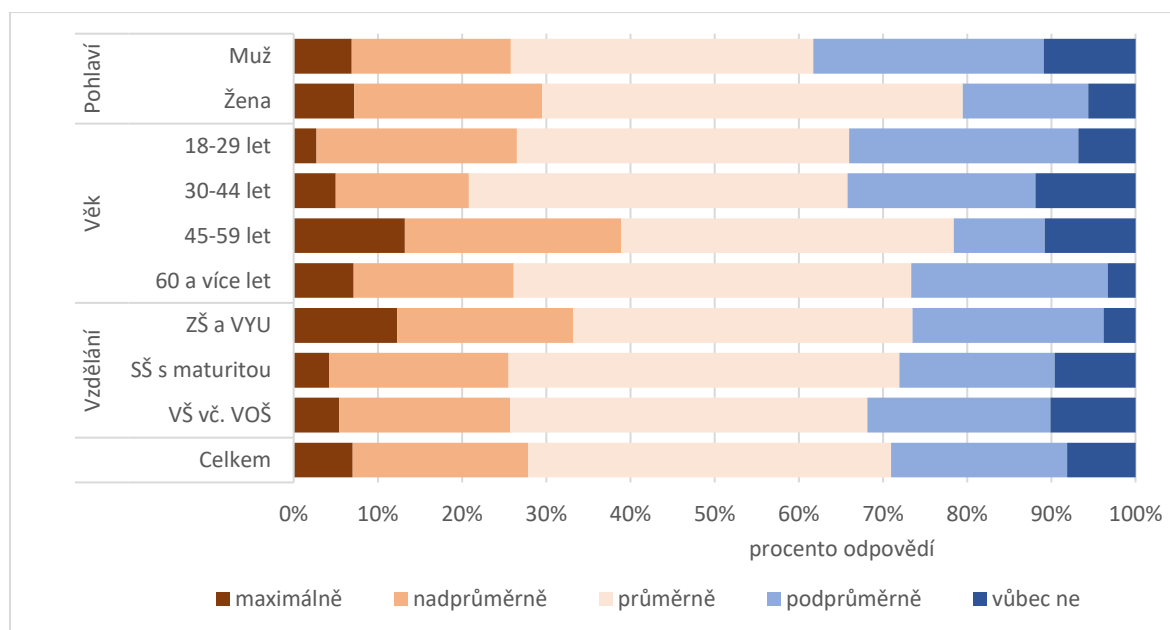
Krádež auta budí obavy relativně méně často. Maximálně se jí obává 7 %, dalších 15 % pak nadprůměrně. Mezi muži a ženami ve vnímání tohoto rizika není rozdíl. Výrazně vyšší obavy, než ostatní, vyjadřují lidé vyučení či se základním vzděláním. Výrazně vyšší podíl maximálních obav pak 45-59letí. Podíl těch, kteří se neobávají vůbec, se pohybuje kolem 15 %, což není zanedbatelné číslo.

Graf 11: Obavy z krádeže auta (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)

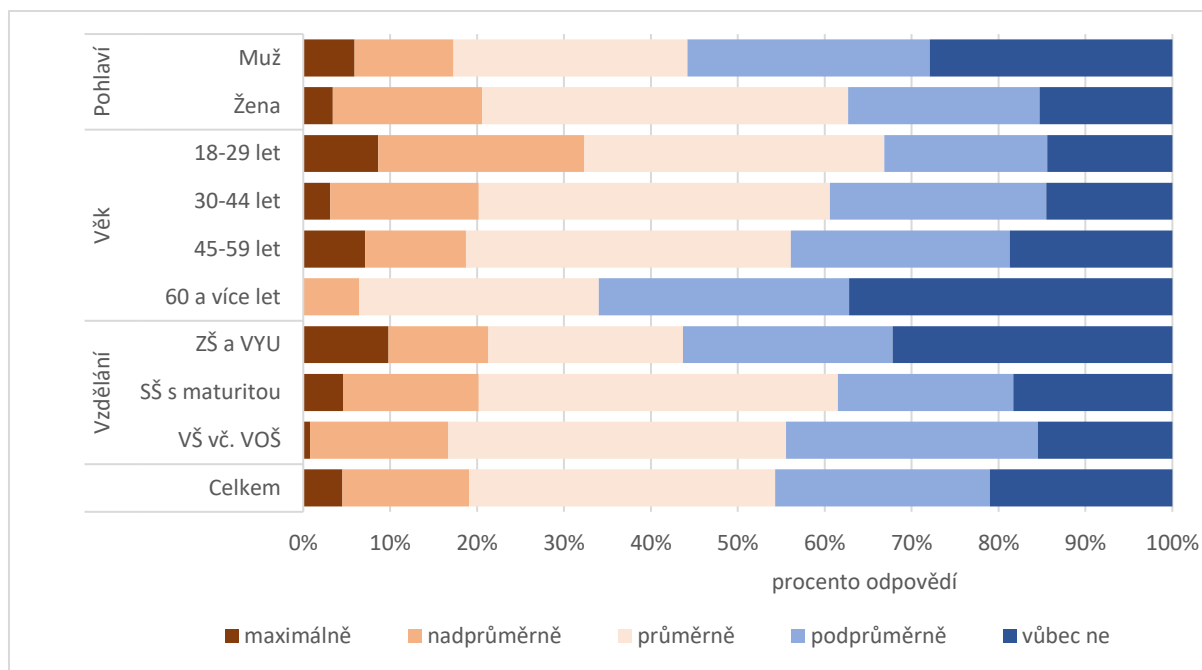
Kapesních krádeží se více obávají lidé vyučení a se základním vzděláním, větší obavy má také věková skupina 45-59letých. Muži a ženy se ve svých obavách téměř neliší.

Graf 12: Obavy z kapesních krádeží (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)

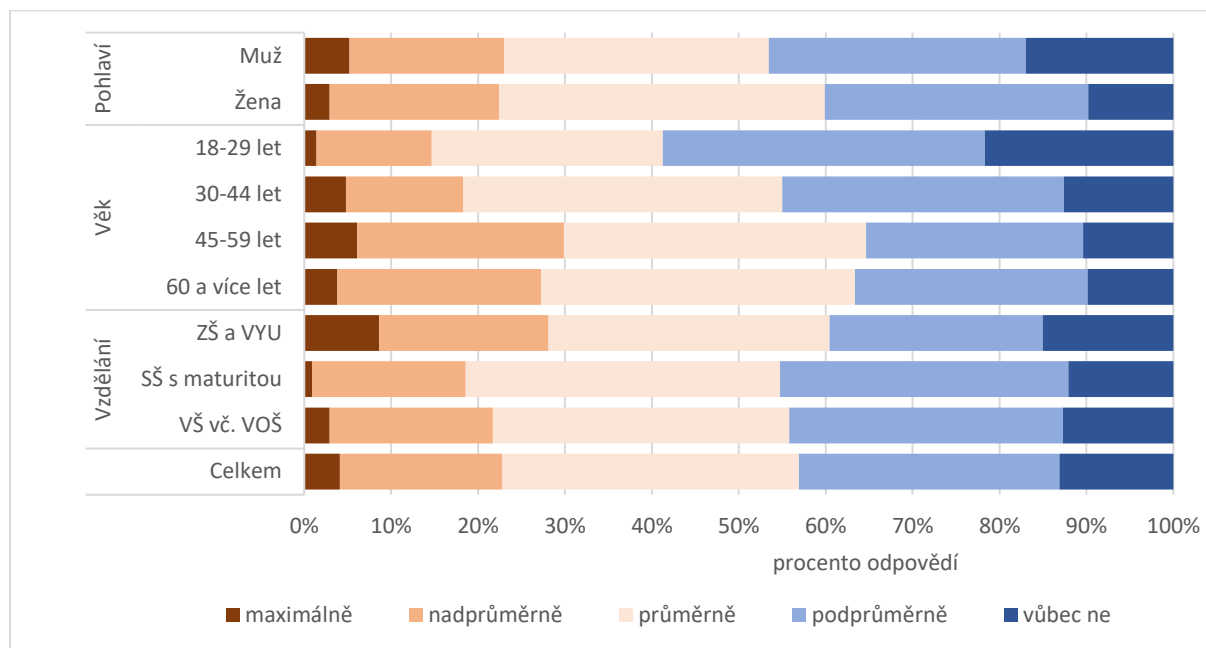
Obavy ze sexuálního násilí jsou ve srovnání s ostatními typy kriminality spíše nižší. Větší strach ze sexuálního napadení vyjadřují mladí lidé (18-29 let), z kterých se ho obává téměř třetina. Naopak senioři tuto obavu vnímají jako marginální. S vyšší vzdělání obavy mírně klesají. Výrazně je také zastoupena kategorie „vůbec ne“, která mezi seniory nabývá 37 %. Právě v této kategorii se také projevuje genderová podmíněnost obav ze sexuálního násilí. Z mužů se ho vůbec neobává 28 %, z žen jen 15 %.

Graf 13: Obavy ze sexuálního násilí (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)

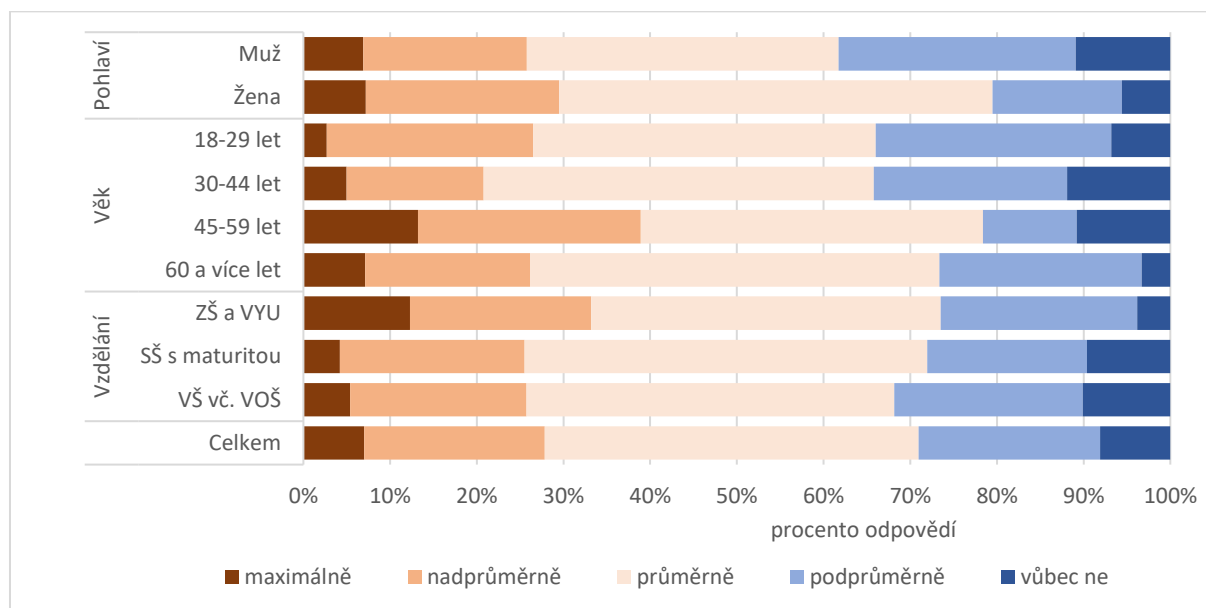
Obavy z vykradení bytu má přibližně pětina respondentů, maximální obavy však vyjádřila jen čtyři procenta z celkového podílu respondentů. Nejmenší obavy mají lidé do 29let a se středoškolským vzděláním s maturitou. Muži a ženy se ve svém postoji neodlišují.

Graf 14: Obavy z vykradení bytu (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)

Přepadení vzbuzuje v respondentech spíše podprůměrné obavy. Tyto pocity se mezi muži a ženami odlišují. Sice stejný podíl mužů a žen vyjadřuje z přepadení maximální obavy, nicméně vůbec či podprůměrně se jej obává téměř 40 % mužů, ale jen 20 % žen. Maximální obavy vyjadřují více lidé ve věku 45-59 let a lidé vyučení a se základním vzděláním.

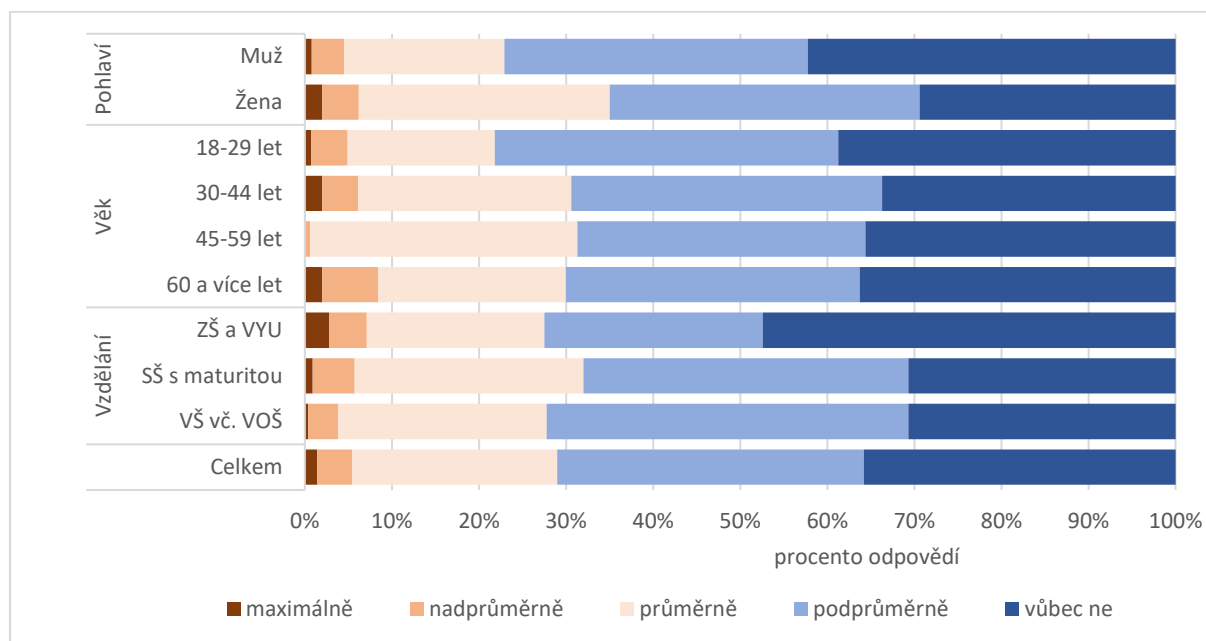
Graf 15: Obavy z přepadení (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)

Obavy respondentů z vraždy jsou výrazně nižší než u ostatních typů kriminality. Podíl těch, kteří se jí vůbec neobávají je vyšší u lidí vyučených a se základním vzděláním (47 %), než u lidí s vyšším

vzděláním. Zároveň je to však kategorie, která vyjadřuje nejvyšší obavy, i když se stále pohybujeme v řádu procent. Maximální obavy pak vyjadřuje jen procento respondentů. Odlišná je věková skupina 45-49letých, kteří se vraždy výrazněji neobávají.

Graf 16: Obavy z vraždy (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)

Ve výše prezentovaných obavách různých socio-demografických skupin obyvatel můžeme nalézt několik obecnějších vzorců. Muži a ženy se svými obavami liší jen mírně a typicky jsou to ženy, které mají z daného typu kriminality mírně vyšší obavu. Z hlediska věku se vymyká především kategorie 45-59letých, která vyjadřuje vyšší obavy z majetkové kriminality, zatímco nejmladší skupina (18-29letých) má mírně vyšší obavy z násilné trestné činnosti. Výrazně odlišnou skupinou jsou lidé maximálně vyučení, kteří mají v porovnání s těmi, kteří dosáhli alespoň maturity, větší obavy z kriminality. Vysvětlení se nabízejí dvě, jednak mohou žít a pohybovat se v rizikovějších částech města, zároveň však pro ně případné nahrazení ukradených či zničených věcí může být vzhledem k jejich finanční situaci obtížnější.

Otevřená otázka umožňující respondentům sdělit, čeho jiného se v Brně obávají, přinesla několik hlavních kategorií odpovědí. Jednou z nich byla kategorie národnostních a etnických menšin, nejčastěji Romů, další kategorií jsou obavy z bezdomovců, lidí závislých na drogách či opilých. Výraznou kategorií však představuje obava z dopravy, především automobilové. Konkrétně z agresivity řidičů, jejich neohleduplnosti vůči lidem pohybujícím se po městě jinak než autem, tedy vůči chodcům a cyklistům.

5.1. Problémy, které by respondenti přednostně řešili

U otevřené otázky, která zněla *Kdybyste byl(a) primátorem(kou), které bezpečnostní problémy byste řešil(a) přednostně?* respondenti uváděli problémy, které jsou z jejich pohledu nejzásadnější – jde tedy o to, jaké priority v oblasti řešení bezpečnosti dotazovaní vnímají. V následujících odstavcích shrneme odpovědi do jednotlivých oblastí, podle kategorií odpovědi. Oblasti jsou seřazeny podle četnosti od největšího počtu zmínek po nejmenší. Celkem na otevřenou otázku odpovědělo 420 respondentů.

Téma návykových látek (drog a alkoholu) respondenti uvedli celkem 108krát (26 % případů). U třetiny odpovědí, které zmiňovaly návykové látky, byl uveden také problém bezdomovectví. Respondenti uváděli jako problém především distribuci drog a závislost na drogách (jako řešení uváděli odsunutí závislých osob mimo veřejné prostory, nebo pomoc zmíněným osobám či prevenci). Respondenti problematiku návykových látek nejčastěji zmiňovali v souvislosti s prostorem okolo hlavního vlakového nádraží.

Téma dopravy respondenti uvedli celkem 88krát (21 % případů). Nejčastěji zmiňovaná byla bezpečnost chodců a cyklistů. Respondenti odpovídali, že se cítí ohroženi bezohlednými a agresivními řidiči a chybí jim dostatek přechodů a cyklostezky, kde by měli bezpečný prostor pro jízdu na kole. Často respondenti jako problém uváděli příliš velké množství aut ve městě a parkování na místech, která k tomu nejsou určena, či naopak nedostatek parkovacích míst v okrajových čtvrtích a na sídlištích.

Problém bezdomovectví byl uveden 79krát (19 % případů). Bezdomovectví bylo často spojováno s hlavním vlakovým nádražím a okolím. Respondenti navrhovali možnost ubytování pro bezdomovce, prevenci, někteří navrhovali odsunutí bezdomovců do jedné oblasti, aby nebyli v centru.

Téma menšin, vyloučených lokalit a chudoby bylo uvedeno 78krát (19 % případů). Z těchto odpovědí se 62 % týkalo sociálně vyloučených lokalit a „nepřizpůsobivých“. Dále s problémem menšin byli spojováni Romové, imigranti a uprchlíci (i s ohledem na válku na Ukrajině). Také respondenti zmiňovali seniory a chybějící domovy pro seniory.

Vedle těchto frekventovaných témat byly méně často zmiňovány problémy související s krádežemi a jinou drobnou kriminalitou, nejčastěji se jednalo o kapsáře a krádeže kol. Dále téma policie (6 % případů) - zde respondenti navrhovali především zvýšení počtu policistů v ulicích a třetina těchto odpovědí zmiňovala situaci v noci v souvislosti s ochranou majetku, nebo zmiňující lidi pod vlivem návykových látek. Témata spojená s nočním režimem byla zmíněna 18krát (4 % případů). Většinu odpovědí tvořila dodržování nočního klidu, poté zvýšené kontroly lidí v noci. Dalším častým tématem bylo řešení parkování na místech, která k tomu nejsou určena. Téma bylo často spojované s policií. Oblast sexuálního násilí a jiných forem násilí a obtěžování byla uvedena 18krát (4 % případů). Většinou

Graf 17: Word-cloud: vizualizace četnosti kategorií prioritních problémů, odpovědi na otevřenou otázku *Kdybyste byl(a) primátorem(kou), které bezpečnostní problémy byste řešil(a) přednostně?*

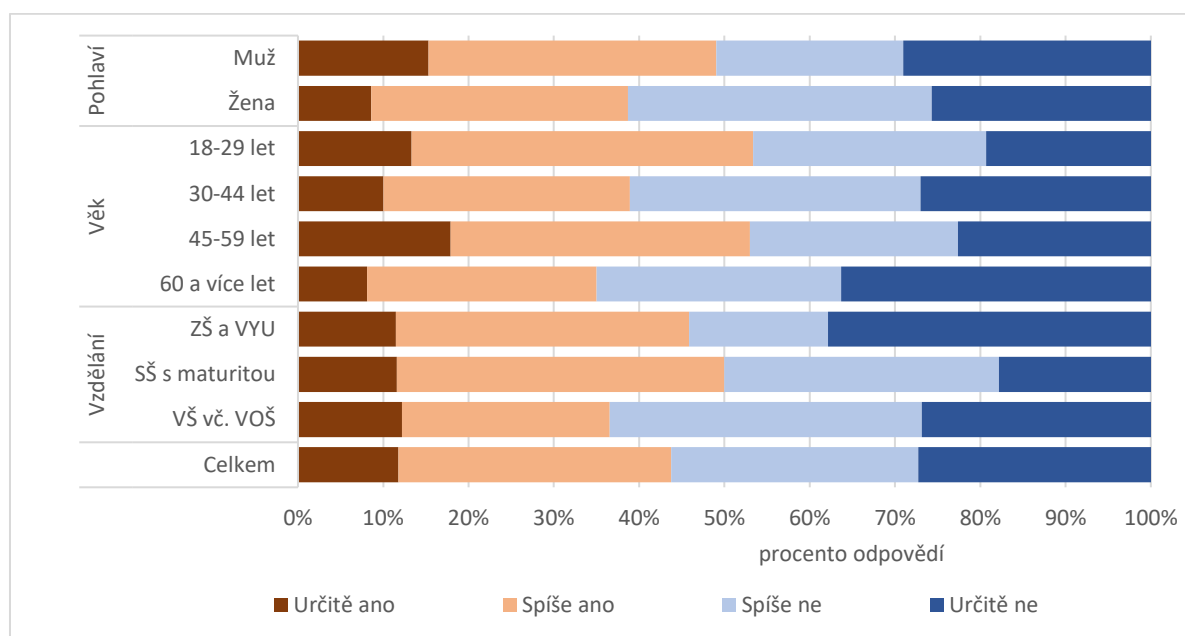

5.2. Ochota podílet se na financování prevence

22

vzdělaných je nižší než 40 %. Nejrozhodnější skupinou souhlasící s příspěvkem na bezpečnost jsou respondenti ve věku 45-59let, z nichž rozhodně souhlasí 18 %. Zřejmě je to odrazem jejich značné obavy především z majetkové kriminality, jak jsme viděli výše. Rozložení těchto odpovědí odpovídá výsledkům z roku 2018 s odchylkou v řádu jednotek procent směrem k vyšší míře nesouhlasu v roce 2022 (53 vs. 56 %).

Graf 18: Ochota přispívat jedním procentem z příjmů do rozpočtu města pro zvýšení bezpečnosti v ulicích města (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)

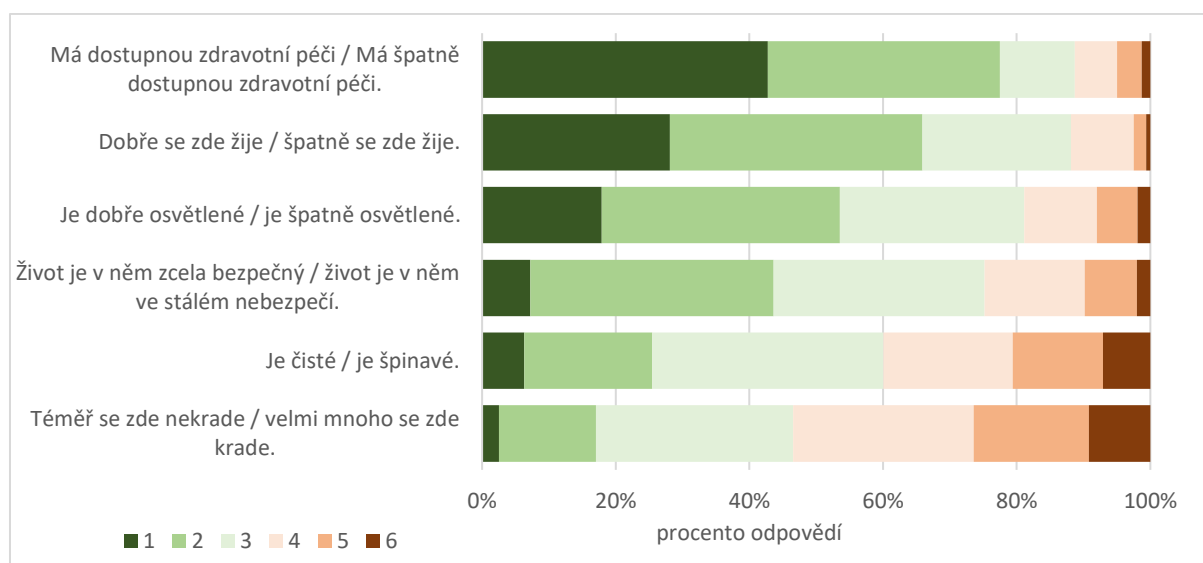

6. Hodnocení Brna jako místa, vnímání rizika v prostoru

6.1. Hodnocení různých aspektů života ve městě souvisejících s bezpečností

V následující kapitole se budeme věnovat obecnějšímu hodnocení města jako prostoru k životu. V první baterii otázek této části dotazníku hodnotili respondenti svůj pocit či dojem z Brna na šestibodových škálách, kde se mohli přiklonit na jednu či druhou stranu k protikladným adjektivům pozitivního či negativního hodnocení.⁹ Nejčastěji volené byly mírně pozitivní hodnoty (obvykle hodnota 2), které s výjimkou otázky na krádeže dosahovaly mezi 60 – 89 % odpovědí. Nejvíce pozitivních hodnocení získala dostupnost zdravotní péče. Velmi pozitivní je také celkové hodnocení ve smyslu kvality života. (srov. Graf 19)

Graf 19: Jak v současné době hodnotíte situaci v Brně?

Na základě postupu výpočtu a dat prezentovaných ve výzkumné zprávě z roku 2018 jsme pro každou položku vypočetli skóre hodnocení, jež dosahuje od -300 do 300, přičemž 0 je neutrální hodnota.¹⁰ Tento postup jsme přijali pro srovnatelnost výsledků s předchozími vlnami výzkumu. Výsledky tedy umožňují vytvořit již dvacetiletou časovou řadu, v níž můžeme sledovat vývoj hodnocení

⁹ Ve všech škálách bylo krajně pozitivní hodnocení označeno bodem 1 a krajně negativní bodem 6 a adjektiva byla graficky umístěna na okrajích bodovacích škál

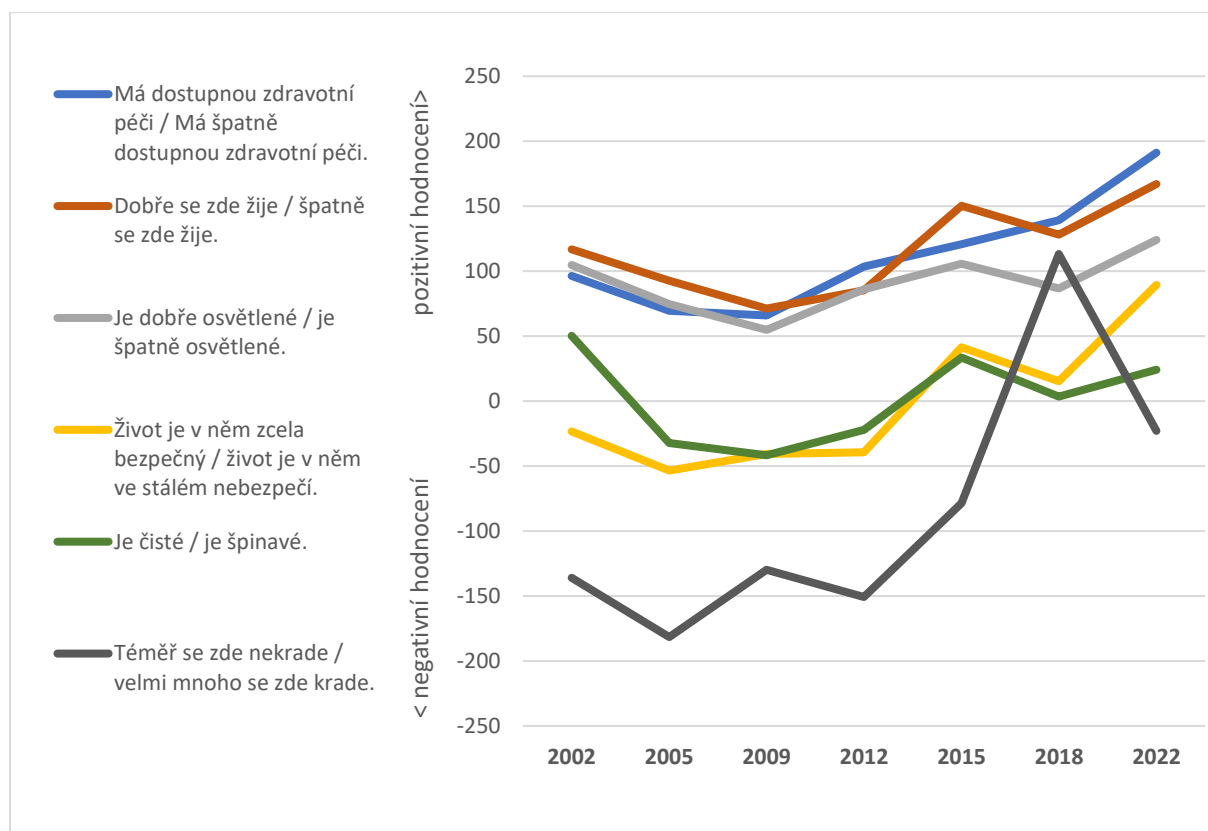
¹⁰ V souladu s výpočtem v roce 2018 jsme postupovali podle následujícího vzorce:

$$((3 \times (\text{četnost } 1)) + 2 \times (\text{četnost } 2) + 1 \times (\text{četnost } 3) - 1 \times (\text{četnost } 4) - 2 \times (\text{četnost } 5) - 3 \times (\text{četnost } 6)) / \text{počet respondentů}$$

Interval: maximum 300 – minimum -300, kdy 300 je absolutní přijetí výroku a -300 absolutní odmítnutí výroku

Brna v základních aspektech.¹¹ Ve dvacetiletém horizontu je u většiny položek patrný počáteční pokles hodnocení mezi lety 2002 a 2009 a následný obrat trendu, přičemž rostoucí tendence pozitivního hodnocení je patrná s výkyvy v letech 2015 a 2018. Největší rozdíly nacházíme v případě hodnocení krádeží. Zde došlo ke skokovému nárůstu pozitivního hodnocení v roce 2018 (výraznější příklon k pólu „téměř se zde nekrade“) přičemž v roce 2022 se průměrné hodnocení opět vrací spíše k neutrálnímu středu škály.

Graf 20: Jak v současné době hodnotíte situaci v Brně? Srovnání skóre hodnocení v časové řadě 2002 - 2022

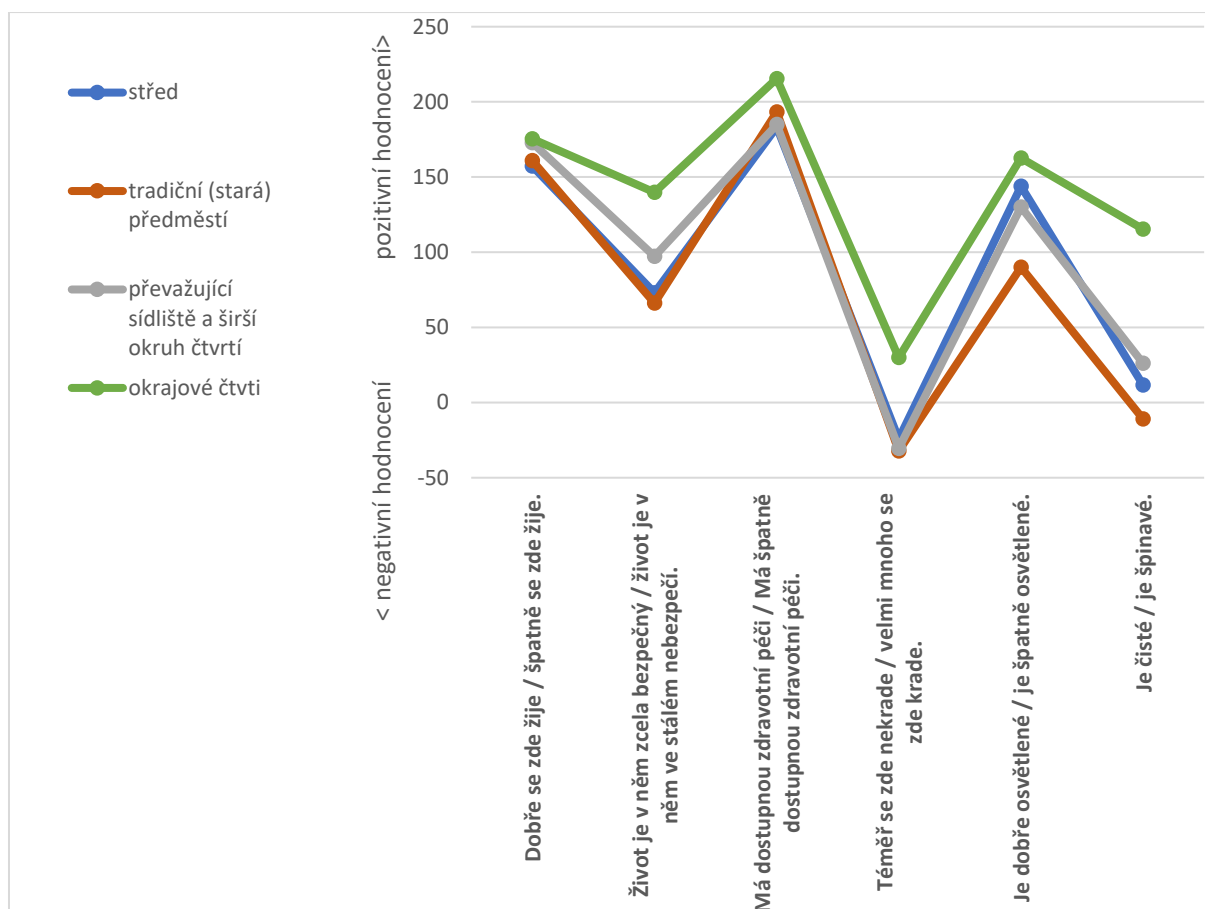

Tentýž výpočet hodnoticí škály jsme použili také pro srovnání dat z roku 2022 podle různých charakteristik respondentů. Ukazuje se, že v hodnocení jednotlivých aspektů života ve městě se muži a ženy, lidé různého vzdělání i různého věku příliš neliší. Mírné odchylky, jež stojí za zmínku, nalézáme v případě věkové skupiny 60+, jejíž hodnocení je o málo pozitivnější. Nezanedbatelné rozdíly však nalézáme v případě geografického třídění. Zde lze říci, že pozitivnější hodnocení nacházíme u respondentů z okrajových částí Brna. Rozdíly jsou nejvýraznější zejména v obecném hodnocení

¹¹ Je třeba podotknout, že baterii hodnocení jsme pro šetření v roce 2022 omezili na šest základních položek.

bezpečnosti a čistoty, nicméně promítají se i do pocitu, jak moc se v Brně krade či jak je osvětlené (i zde poněkud překvapivě hodnotí situaci lépe lidé z okrajových částí).

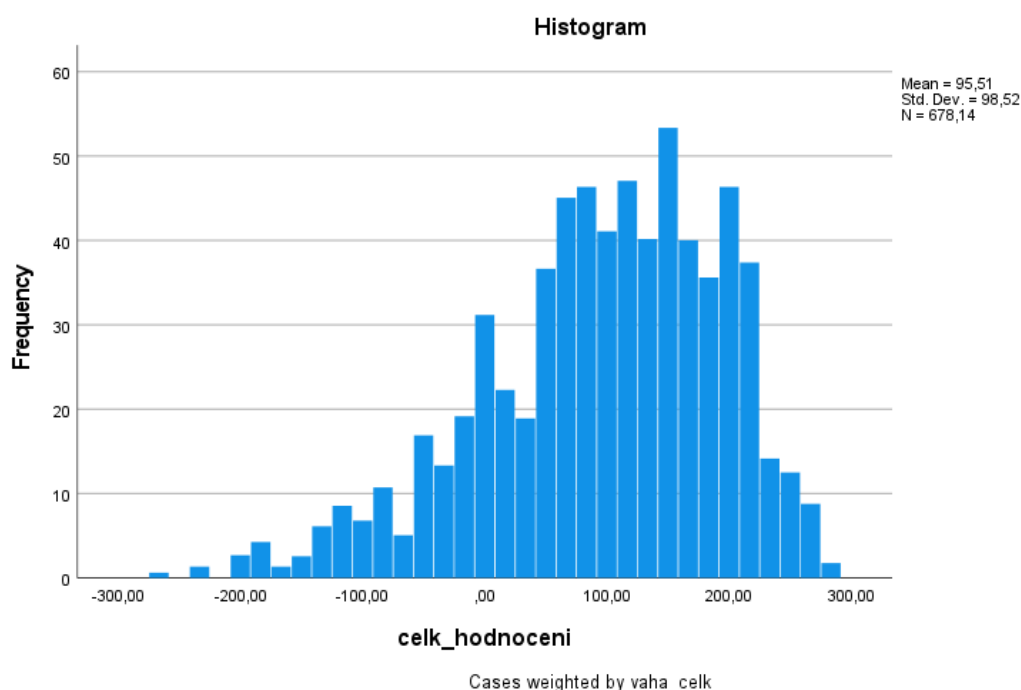
Graf 21: Jak v současné době hodnotíte situaci v Brně? Srovnání skóre hodnocení podle lokality bydliště

Jelikož spolu hodnocení jednotlivých položek silně souvisí a respondenti mají tendenci souhrnně město vidět pozitivněji, či negativněji, můžeme také analyzovat souhrnný index hodnocení města (tedy průměrné skóre hodnocení všech položek u každého respondenta). Níže (

Graf 22) jsou zobrazeny proporce počtu respondentů, jak se umístili na celkové hodnotící škále. Z tohoto vyobrazení (histogram) je patrné, že většina dotázaných se celkově kloní k pozitivnímu hodnocení Brna jako prostoru k životu.

Graf 22: Celkové skóre hodnocení – rozložení respondentů na hodnoticí škále

6.2. Subjektivní označení problematických lokality

Součástí bloku věnovaného vnímání veřejného prostoru byla také otevřená otázka, která zněla: *Jestliže se Vy nebo členové Vaší domácnosti cítíte být výrazněji ohroženi kriminalitou v některé ulici, nebo na určitém veřejném prostranství Brna, sdělte nám, prosím, toto místo.* Tuto možnost otevřené odpovědi využilo necelých 400 z 760 respondentů. Část z dotázaných uvedla více míst zároveň, souhrnem jsme tedy analyzovali 750 označení subjektivně rizikových lokalit. Podobně jako ostatní otevřené otázky byly tyto položky nejdříve tříděny na jednotlivé významové jednotky (např. sloučení výrazů *Nádraží, Hlavas, okolo nádraží* atp.), nicméně za samostatnou jednotku jsme považovali i rozdílný labeling lokalit (např. *Cejl a okolí* vs. *brněnský Bronx*). Takto vyčištěná data jsme vizualizovali prostřednictvím tzv. word-cloudu, v němž velikost výrazů reprezentuje jejich četnost v databázi. Další formou analýzy byla kategorizace na obecnější významové jednotky (např. centrum, hlavní nádraží, vyloučené lokality, parky) a výpočet jejich četností.

K vnímání rizikových lokalit je třeba poznamenat, že dotazník jako celek byl zaměřen na rizika spojená s pouliční kriminalitou, násilím, trestnou činností. Tento typ rizik je samozřejmě pouze jednou z částí ohrožení, jež mohou občané Brna v městě jako prostoru zažívat a mnoho z respondentů také v otevřené otázce zmiňuje problémy spojené s dopravou (automobilovou). Jeden z typických postojů

Ize shrnout poznámkou, že spíše než vraždy či násilí se dotázaný obává sražení nepozorným řidičem. Odpovědi týkající se dopravy zahrnujeme tedy do analýzy také, přestože obvykle neuvádějí konkrétní místa, nebo se netýkají tématu výzkumu v užším slova smyslu. Mnoho z těchto zmínek však považujeme za inspirující.

Word-cloud vizualizuje přehledně nejčastější i méně časté zmínky. Je zřejmé, že riziko a nebezpečí v subjektivním pohledu je asociováno s vyloučenými lokalitami – bez ohledu na místo bydliště respondenta, u velké části dotázaných nalezneme označení lokalit jako *Cejl*, *Bratislavská*, *Francouzská*, *brněnský Bronx* a podobně. Druhou největší skupinu tvoří označení hlavního nádraží a jeho okolí (včetně podchodu, širšího okolí zastávek na ulicích Úzká, Dornych, okolo OD Tesco, Vaňkovka). Další četné zmínky patří centru obecně či v nočních hodinách, městským parkům, a to především ve večerních hodinách a v noci. Z častěji uváděných lokalit jmenujme ještě Starou osadu. Další méně časté, nicméně pro jednotlivé aktéry městské správy potenciálně inspirující zmínky, shrnujeme v podobě word-cloudu.

Graf 23: Word-cloud: zastoupení jednotlivých výrazů v odpovědích na otevřenou otázku: *Jestliže se Vy nebo členové Vaší domácnosti cítíte být výrazněji ohroženi kriminalitou v některé ulici, nebo na určitém veřejném prostranství Brna, sdělte nám, prosím, toto místo.*

Poznámka: Word-cloud byl vytvořen prostřednictvím aplikace: <https://www.wordclouds.com>. Velikost fontu odpovídá relativní proporci daných vyjádření, barva a orientace textu jsou náhodné.

7. Potenciální zdroje ohrožení

Celkový pocit bezpečí mohou u občanů ovlivňovat různé aspekty vnímání města jako fyzického prostoru i sociálního prostředí. V této kapitole se zaměříme na sociální aspekt - tedy míru ohrožení, kterou respondenti cítí ze strany některých skupin. Budeme také analyzovat, zda a jak se tyto postoje liší vzhledem ke vzdělání, věku a pohlaví. Již na několika místech analýzy jsme viděli, že pocit ohrožení je obvykle spojován s problémem alkoholu a drog. Podobně u otázky *Kterými z následujících skupin se cítíte ohrožen(a)?* respondenti nejčastěji uvedli *Osoby pod vlivem návykových látek (narkomany, alkoholiky)*, přičemž tuto možnost zvolilo 72% z celkového počtu 760 dotazovaných. Dále vysoké procento dotazovaných uvedlo, že se cítí ohroženo *Osobami ze sociálně vyloučených lokalit* (56 %). Nejméně respondentů naopak zvolilo možnosti *Žádnou* (8 %).

Graf 24: Kterými z následujících skupin se cítíte ohrožen(a)?

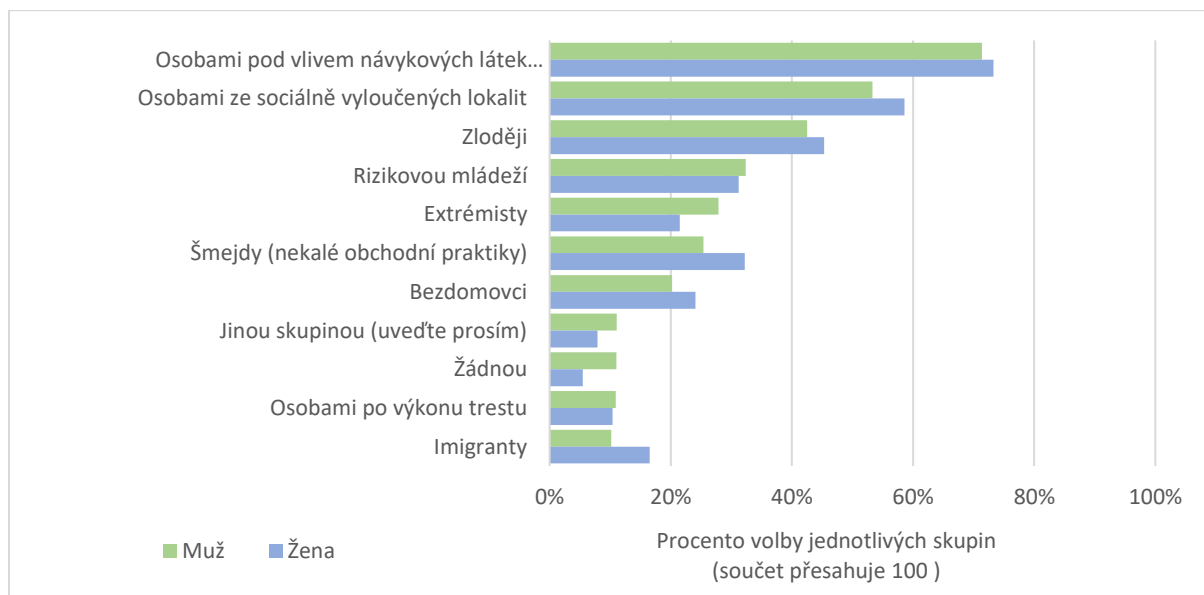
Pro předchozí vlny sběru dat máme k dispozici nikoliv podíl respondentů, který volil danou skupinu, ale pouze podíl voleb z celkového počtu odpovědí (tedy proporci, jakou daná položka zaujímá v celkovém balíku odpovědí). Výsledné hodnoty pro jednotlivé skupiny jsou proto odlišné než v grafu 24. Přepočítáme-li podíly stejnou metodikou, zjistíme, že ve srovnání s předchozími výsledky výzkumu se procenta u jednotlivých kategorií nezměnila (rozdíly jsou velmi malé). Poněkud stereotypizované vnímání jednotlivých skupin tedy zůstává víceméně stejné.

Tabulka 4: Srovnání pocitu ohrožení různými skupinami (%)

	2018	2022	Rozdíl 2022-2018
Osobami pod vlivem návykových látek	25 %	28 %	3 %
Osobami ze sociálně vyloučených lokalit	24 %	21 %	-3 %
Zloději	15 %	17 %	2 %
Extrémisty	7 %	9 %	2 %
Bezdomovci	12 %	9 %	-3 %
Imigranty	10 %	5 %	-5 %
Osobami po výkonu trestu	7 %	4 %	-3 %
Jinou skupinou (uved'te prosím)	1 %	4 %	-3 %
Žádnou	1 %	3 %	2 %

Odpovědi mužů a žen se lišily jen mírně. Ženy se o něco více než muži cítí ohroženy tzv. šmejdý, imigranty a osobami ze sociálně vyloučených lokalit. Muži zmiňují častěji extrémisty a také mírně častěji, než ženy odpovídali, že se necítí ohroženi žádnou z vyjmenovaných skupin. Všechny tyto rozdíly jsou však natolik malé, že jsou na hranici výběrové chyby a při interpretaci proto musíme být opatrní.

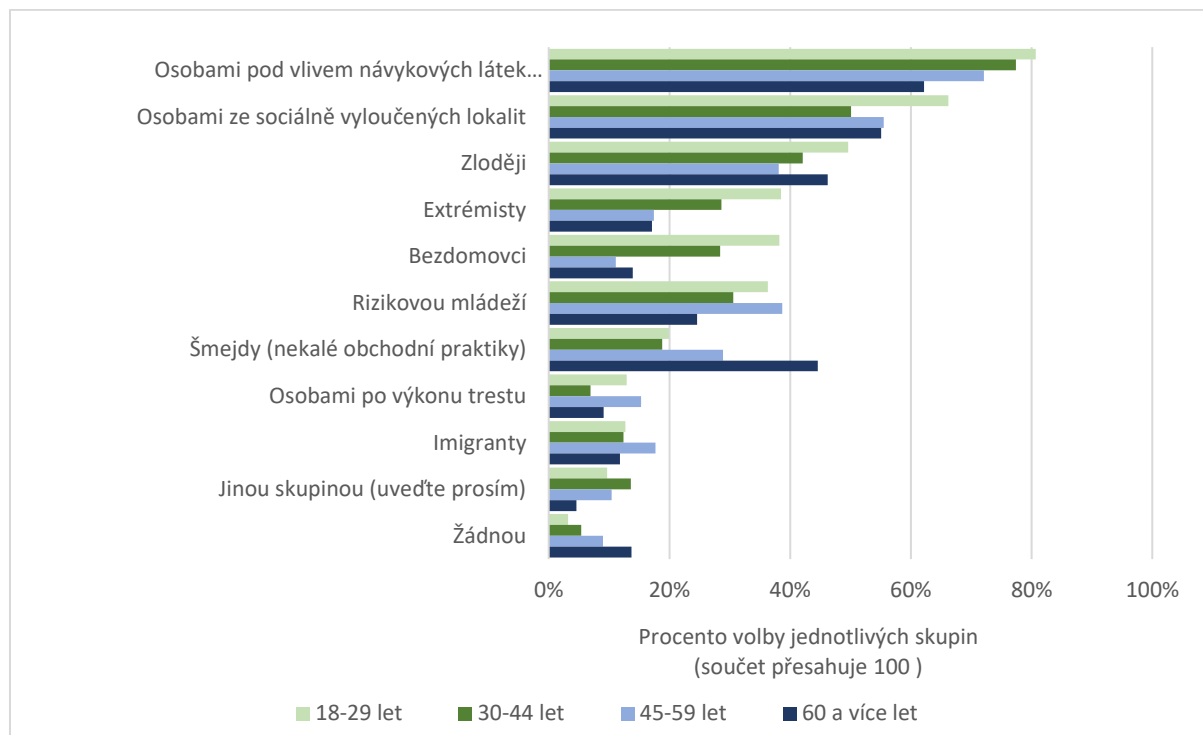
Graf 25: Kterými z následujících skupin se cítíte ohrožen(a)? (třídění podle pohlaví)

Subjektivní pocit ohrožení se výrazně liší podle věku respondentů. Věk má přitom různorodou roli ve vztahu k postojům vůči různým sociálním skupinám. Nejmladší respondenti (18-29 let) obecně vyjadřují větší obavy než starší lidé, s výjimkou několika kategorií osob. Pokles obav však není vždy

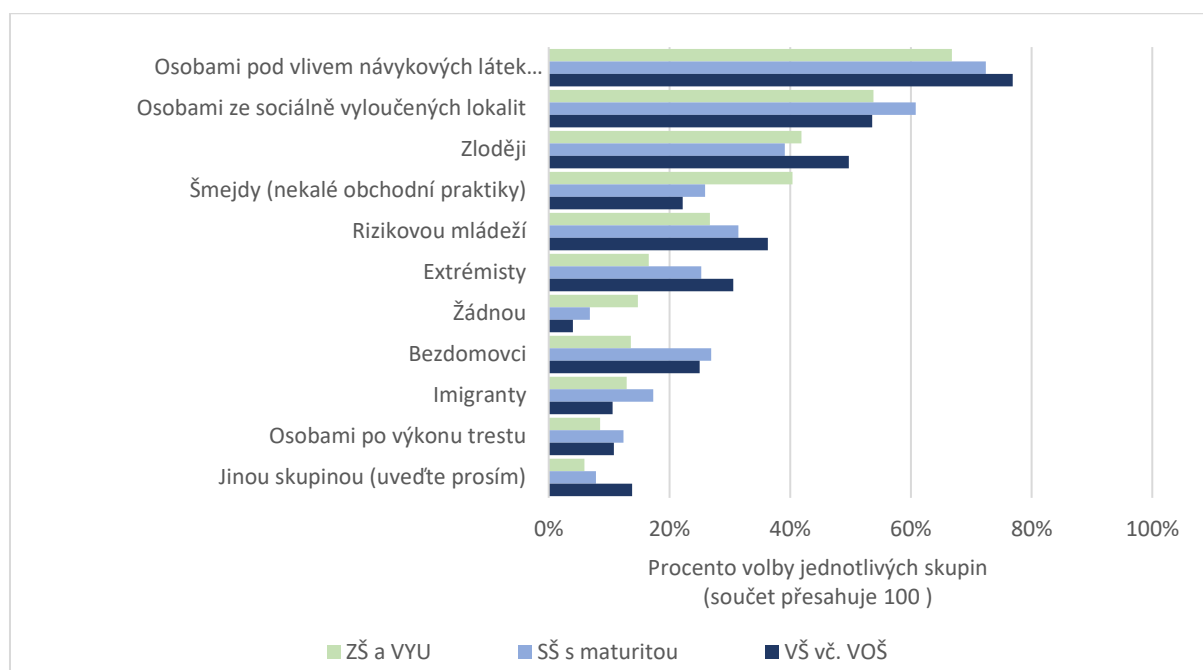
lineární s věkem. Zlodějů se více obávají nejmladší a nejstarší respondenti, zatímco lidé ve středním věku vyjadřují menší obavy. Extrémisty a bezdomovce výrazně méně zmiňovali lidé starší 45let. Tzv. šmejdi pak představují riziko především pro respondenty 60leté a starší.

Graf 26: Kterými z následujících skupin se cítíte ohrožen(a)? (třídění podle věku)

Pokud se zaměříme na variabilitu odpovědí podle dosaženého vzdělání respondentů, jsou rozdíly spíše menší, nicméně obecně můžeme říci, že lidé s vysokoškolským vzděláním vyjadřují z většiny zmiňovaných skupin větší obavy než respondenti s nižším vzděláním. Výjimkou je opět kategorie tzv. šmejdů, ze které mají výrazně vyšší obavy lidé vyučení a se základním vzděláním (vyučen a ZŠ 40 %, SŠ 26 % a VŠ 22 %). Osob ze sociálně vyloučených lokalit se o něco více obávají lidé se středoškolským vzděláním (61 % vs. 54 % VŠ a vyučen/ZŠ).

Graf 27: Kterými z následujících skupin se cítíte ohrožen(a)? (třídění podle vzdělání)

Výše popsané skutečnosti potvrzuje i shrnutí pomocí indexu pocitu ohrožení. Ten vyjadřuje u kolika skupin respondent uvedl, že se jimi cítí ohrožen. Průměrně se respondenti cítí ohroženi 3,1 skupinou (index může nabývat hodnot od 0 do 10). Nesledujeme tedy, jaký podíl respondentů se cítí skupinou ohrožen, ale kolika skupinami se jednotlivé kategorie respondentů cítí ohroženy. Ženy pociťují mírně větší ohrožení než muži. Podstatné jsou rozdíly mezi věkovými kategoriemi, kdy 18-25letí označili průměrně 3,65 skupin a naopak 60letí a starší jen 2,82 skupin, respondenti ve středním věku pak shodně označili průměrně 3 skupiny. O něco menší rozdíly jsou patrné podle vzdělání respondenta. Průměrně nejvyšší počet skupin označili vysokoškolsky vzdělaní respondenti (3,28), zatímco lidé vyučení či se základním vzděláním 2,8 skupin.

Tabulka 5: Srovnání pocitu ohrožení různými skupinami (průměrná hodnota)

pohlaví	Muž	3,00
	Žena	3,20
Věk	18-29 let	3,65
	30-44 let	3,08
	45-59 let	3,03
	60 a více let	2,82
vzdělání	ZŠ a VYU	2,80
	SŠ s maturitou	3,18
	VŠ vč. VOŠ	3,28
celkem		3,10

Z celkového počtu 87 respondentů, kteří uvedli jinou skupinu, již se cítí ohroženi, třetina respondentů uvedlo agresivní, bezohledné řidiče – opět se zde tedy objevuje téma nebezpečí pohybu po městě ve vztahu k automobilové dopravě. Respondenti však také zmiňovali například *Romskou menšinu* (13 %), *Politiky/vedení města* (4 %) či kategorie spojené s aktuálním děním na Ukrajině - jako jsou *Uprchlícké klany*, čímž nejspíše respondent myslel skupiny ukrajinských Romů, kteří se v posledních týdnech vyskytují na brněnském Hlavním nádraží, či odpověď *Rusy*.

Celkově můžeme shrnout, že Brňané mají z některých skupin značné obavy. Největší obavy v nich vzbuzují osoby pod vlivem návykových látek, kterých se obávají téměř tři čtvrtiny. Průměrně pak vyjadřují obavy z více než 3 skupin z 10 položkového seznamu. Větší obavy a vůči více skupinám mají mladší a vzdělanější lidé. Naopak senioři a lidé vyučení či se základním vzděláním vyjádřili nejmenší obavy. Na závěr je třeba dodat, že tato otázka zjišťuje subjektivní obavy formou nabídky poněkud stereotypizovaných kategorií a v důsledku je v sociologickém výzkumu částečně interpretována spíše jako indikátor intolerance mezi různými skupinami (přinejmenším u některých kategorií vybraných skupin).

8. Hodnocení práce policie a vnímání kompetencí

Vedle samotného vnímání bezpečnosti a kriminality byly podstatnou součástí výzkumu také otázky zjišťující názory na různá opatření či instituce, které tuto problematiku řeší. V následující části zprávy se tedy postupně od samotného popisu problémů a hodnocení situace posuneme k tomu, jak dotazovaní obyvatelé Brna vnímají různá řešení. Půjde nám zejména o to, jak hodnotí práci policie, jaká preventivní opatření přijímají sami, či podporují ze strany města, jaký je jejich názor na kamerové systémy. Tato témata budou náplní následujících tří kapitol, přičemž první z nich je věnována hodnocení práce policie, rozlišování kompetencí a prahovým úrovním, kdy jsme na modelových situacích zjišťovali, jaký podíl dotázaných by se obrátil na policii.

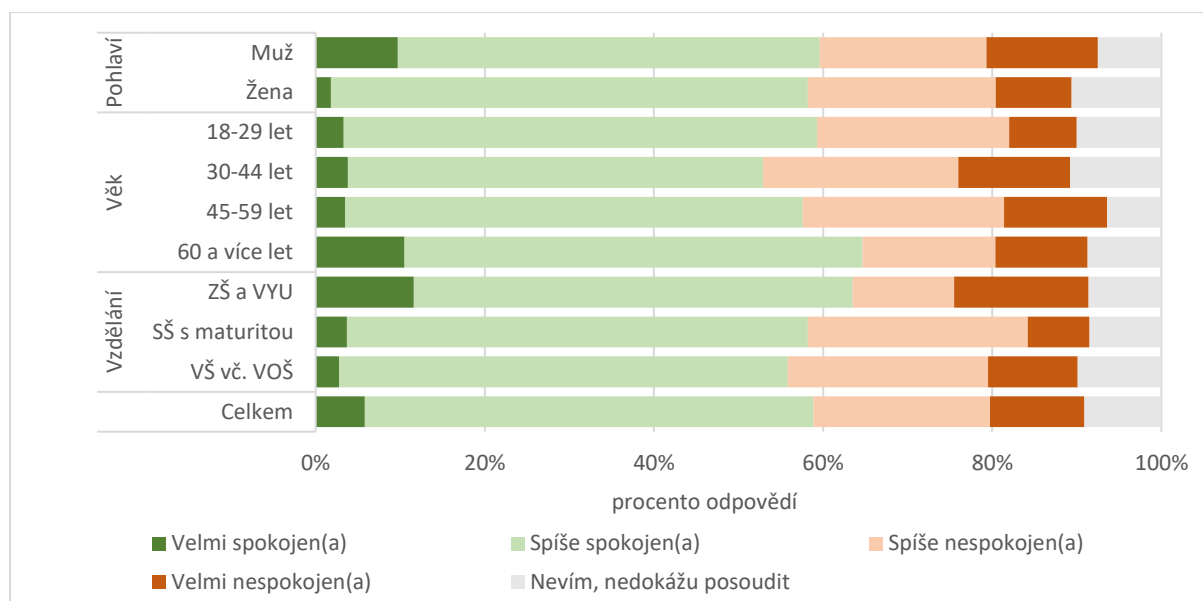
8.1. Hodnocení práce policie

S prací policie v Brně a její péčí o bezpečnost občanů jsou respondenti převážně spokojeni – variantu *velmi nebo spíše spokojen(a)* zvolilo 59 % dotázaných, přičemž většina zvolila variantu *spíše spokojen(a)* (53 %). Naopak nespokojených je necelá čtvrtina, z toho *velmi nespokojeno* bylo s prací policie 11 % respondentů. Téměř desetina dotázaných uvedla, že nedokáže posoudit situaci, neví.

Spokojenost s prací policie mírně roste s věkem a také je vyšší u lidí s nižším vzděláním. Respondenti s dokončenou základní školou či s výučním listem volí v rámci vzdělanostních skupin nejčastěji variantu *velmi spokojen(a)* (12 %), zatímco respondenti z ostatních vzdělanostních skupin tuto variantu volí méně (4 % pro SŠ, 3 % pro VŠ). Ve věkových kategoriích vidíme rozdíl u respondentů s věkem 60+ oproti ostatním věkovým skupinám, ti volí odpověď *velmi spokojen(a)* až v 11 % případů, zatímco ostatní věkové skupiny pouze ve 4 % případů. V rámci pohlaví velké rozdíly nepozorujeme, s výjimkou mírně polarizovanějšího postoje u mužů.

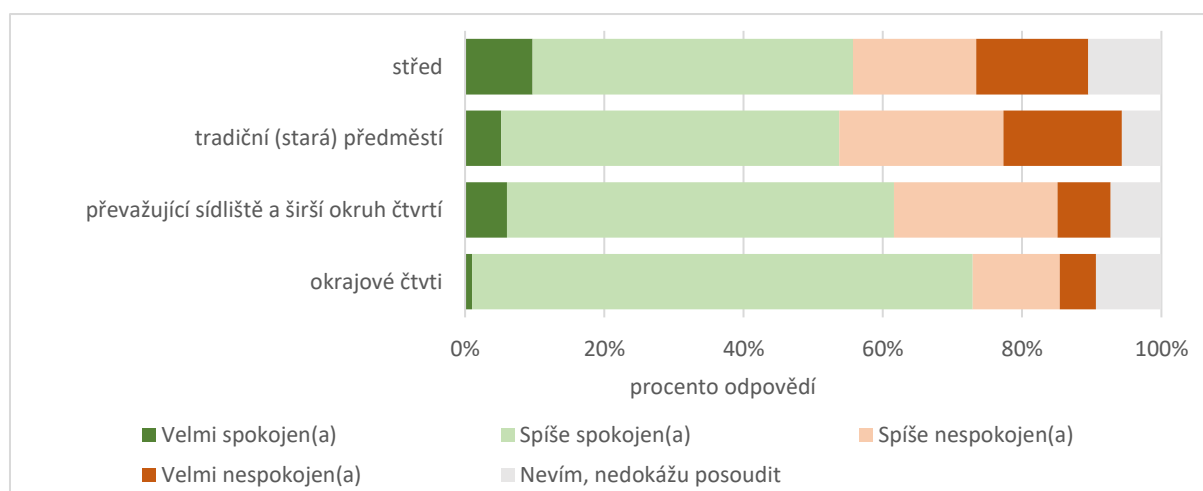
Od roku 2018 vzrostl podíl odpovědí *velmi nespokojen(a)* z 4 % na 11 %, naproti tomu však četnost odpovědí *spíše nespokojen(a)* klesla o 10 % (z 31 % na 21 %). Pokud bychom tedy srovnávali pouze podíly spokojených a nespokojených žádná podstatná změna ve spokojenosti s prací policie nenastala.

Graf 28: Jaký je váš názor, jak jste spokojen(a) s tím, jak se policie stará o bezpečnost ve městě Brně? (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)

Srovnáme-li názory na práci policie podle lokality bydliště dotázaných, vidíme postupnou polarizaci a relativně nižší spokojenost ve směru od okrajových částí města k centru. Variantu *velmi spokojen(a)* volí nejvíce respondenti ze středu Brna, a to sice každý desátý, avšak také jsou nejvíce nespokojeni s prací policie (spolu s respondenty z tradičních předměstí: 17 %). V okrajových částech ubývá krajních odpovědí a převažuje podíl spíše spokojených.

Graf 29: Jaký je váš názor, jak jste spokojen(a) s tím, jak se policie stará o bezpečnost ve městě Brně? (třídění podle lokality bydliště)

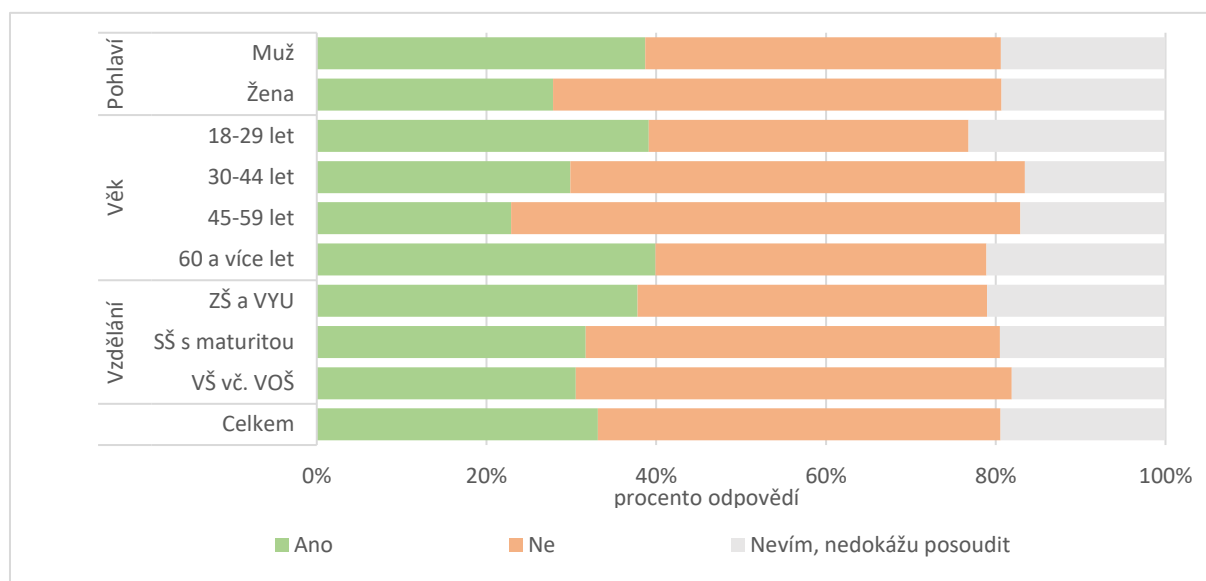

8.2. Spokojenost s počty policistů (strážníků) v ulicích

Počet policistů a strážníků v ulicích města Brna považuje třetina respondentů za dostačující, téměř polovina (47 %) za nedostačující, zároveň však každý pátý (19 %) respondent nedokáže posoudit, zda je v ulicích dostatečný počet policistů (strážníků). Muži jsou s počtem policistů (strážníků) v ulicích spokojenější než ženy (39 vs. 28 %). Relativně nejméně je spokojená věková kategorie 45-59 let, kde 60 % respondentů soudí, že počet policistů je nedostatečný. Nejspokojenější byli nejmladší a nejstarší respondenti, tedy ve věkové kategorii 18-29 let (39 %) a 60+ let (40 %).

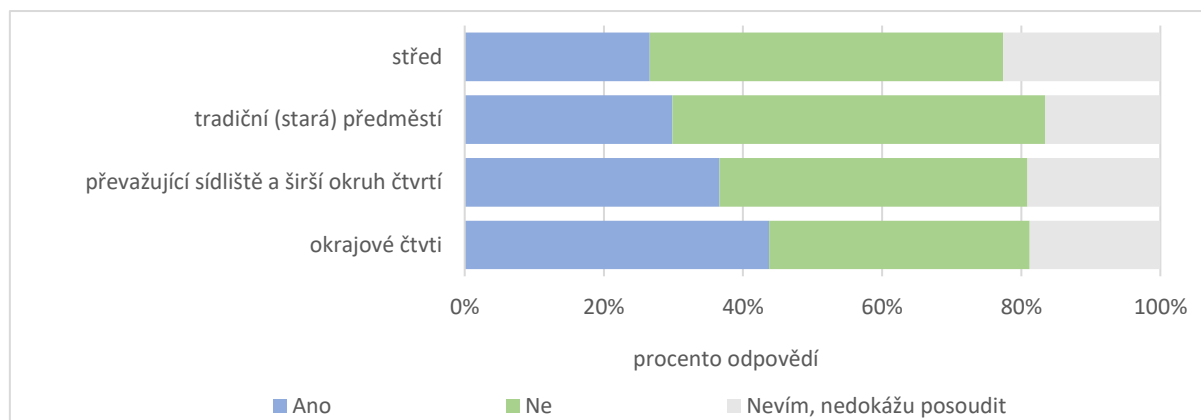
Spokojenost s počty policistů (strážníků) v ulicích se od roku 2018 snížila. Zatímco v roce 2018 byla téměř polovina (41 %) respondentů spokojena s počty policistů (strážníků), v roce 2022 je spokojena třetina. Odpověď *nevím, nedokážu posoudit* volila v roce 2018 pětina respondentů, tedy stejně jako v roce 2022.

Graf 30: Zdá se Vám, že je v ulicích Brna dostatečný počet policistů? (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)

Podobně jako v případě hodnocení policie i zde vidíme, že v okrajových částech Brna jsou respondenti s počty policistů spokojenější než v ostatních lokalitách, téměř polovině dotázaných připadá počet policistů dostačující. Nejvíce policisty postrádají respondenti ze středu města a z tradičních předměstí (přes polovinu případů).

Graf 31: Zdá se Vám, že je v ulicích Brna dostatečný počet policistů? (třídění podle lokality bydliště)

Respondenti mohli v otevřené otázce zmínit, kde policisty (strážníky) postrádají nejvíce, pokud s jejich počtem nebyli spokojeni. Odpovědělo 234 respondentů, ale jelikož někteří vypsali více míst, odpovědí bylo 320. Dvacet respondentů uvádí, že většího množství příslušníků obou policí je třeba všude. Obecnější kategorie, do kterých lze shrnout ostatní odpovědi jsou uvedeny v následujícím přehledu, včetně počtu respondentů.

Objevila se zde místa (či oblasti), které volí respondenti ze všech dotazovaných městských částí – jde zejména o střed města (85 respondentů) a nádraží a okolí (32 respondentů). Respondenti zmiňují jak nádraží samotné, tak podchody („myší díra“) či skutečnost, že postrádají policisty v této oblasti hlavně v noci. Dále nacházíme zmínky o oblasti Cejl a okolí (32 respondentů) a obecná místa (29 respondentů), což je kategorie bez označení konkrétní lokality, ale spíše typu veřejného prostoru. Do ní jsme zařadili: parky, silnice, sídliště, školy, restaurace. Nejvíce respondentů zmiňuje parky a silnice. Další opakovanou odpovědí byly zmínky o nedostatku policistů v okrajových částech (20 respondentů). Ve zbytku odpovědí se objevují místa, čtvrti, oblasti, ze kterých respondenti pocházejí. Nejvíce zastoupeny jsou Husovice (19 respondentů), Židenice (15 respondentů) a Brno-sever (14 respondentů).

Tabulka 6: Ve kterých částech města je (policisty) nejvíce postrádáte? (kategorizováno)

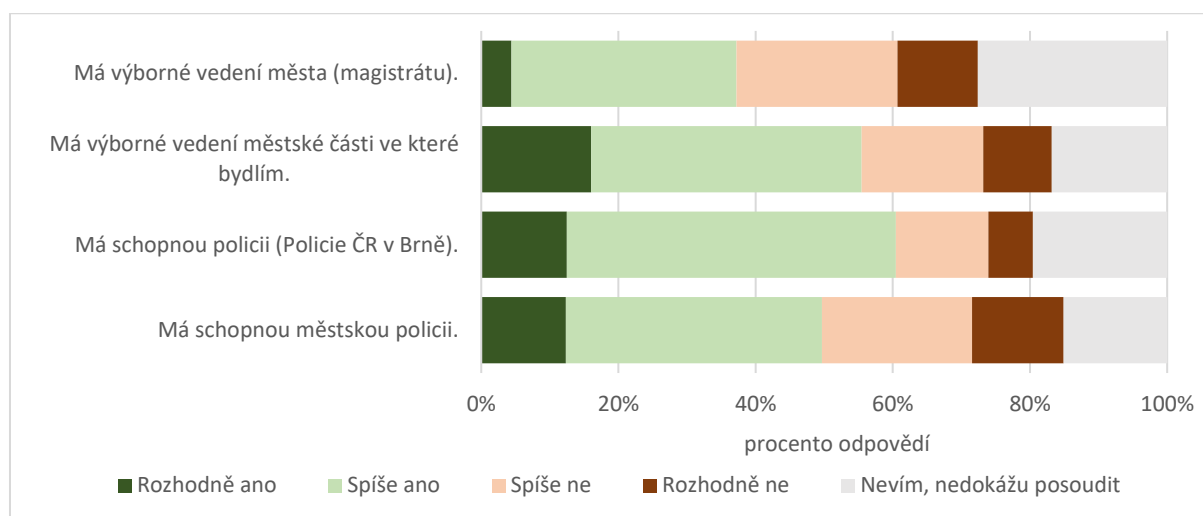
Střed	85
Hlavní nádraží a okolí	32
Cejl a okolí	32
obecná místa	29
okrajové části	21
všude	20
Husovice	19

Židenice	15
Sever	14
Vinohrady	8
Bystrc	7
Líšeň	6
Královo pole	5
Komín	5
Jundrov	4
Černá pole	4
Žabovřesky	3
Staré Brno	3
Kohoutovice	3
Nový Lískovec	2
Komárov	2
Jih	1
Černovice	1

8.3. Hodnocení samosprávy a policie

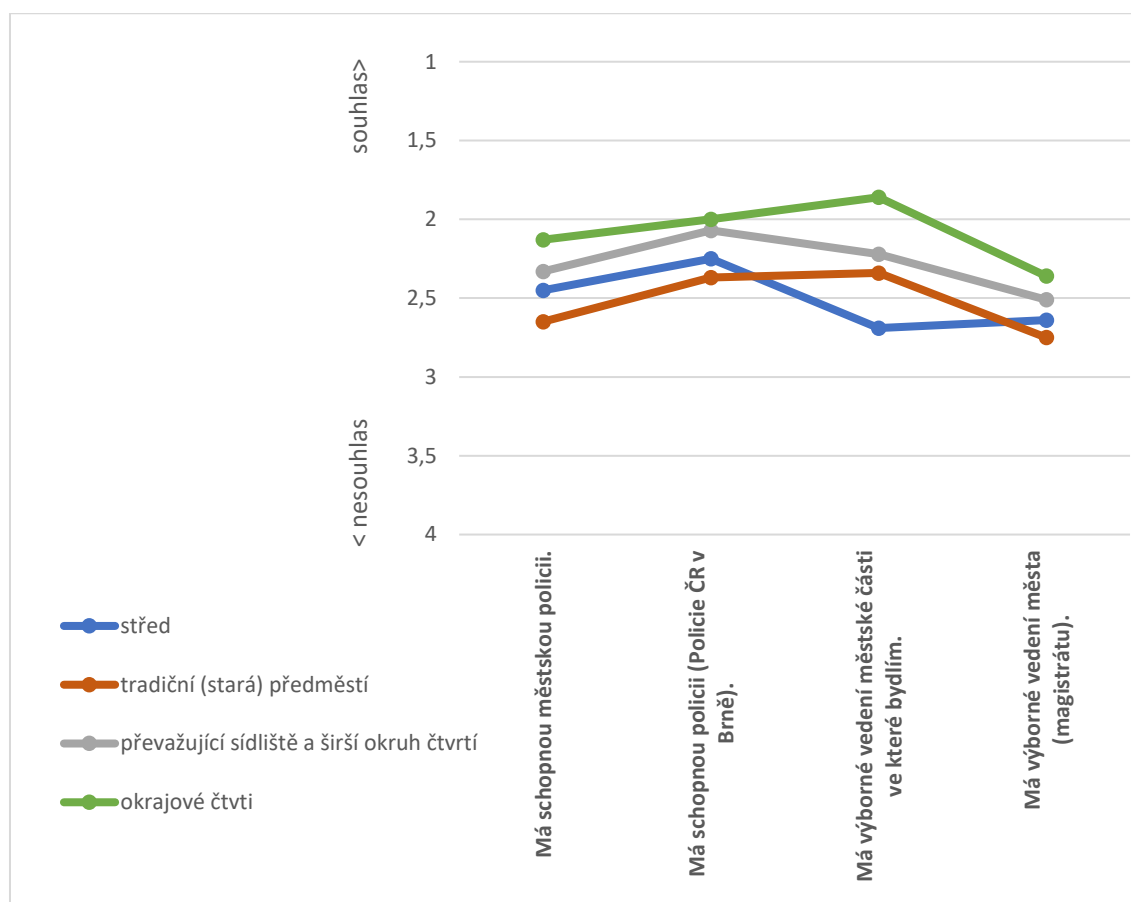
V další hodnotící otázce jsme propojili pohled na policii s pohledem na samosprávu. Proto jsme čtyři položky vyčlenili do baterie otázek s možností souhlasu či nesouhlasu s danými výroky, případně vyjádření, že respondent nedokáže posoudit. Zároveň je předmětem otázky rozlišování mezi názorem na instituce obecnějšího a lokálního charakteru – tedy vedení Brna jako celku a městských částí a analogicky také hodnocení městské policie a Policie ČR. Je vidět, že u vedení města i městské části zvolila téměř čtvrtina dotázaných únikovou variantu *nevím, nedokážu posoudit*. V hodnocení patrně hraje roli blízkost, podobně jako v případě obecné důvěry v politiky, kdy důvěra občanů roste směrem k lokální samosprávě, ve srovnání s relativní nedůvěrou v celostátní politiky. Respondenti tedy častěji souhlasí s výrokem o výborném vedení městské části spíše než magistrátu (vypustíme-li odpovědi *nevím*, je zde 67 vs. 51 % souhlasných odpovědí). U policie se hodnocení liší v opačném směru: Policii ČR hodnotí jako schopnou 75 % dotázaných a u městské policie nacházíme 58 % souhlasných odpovědí (opět bez varianty *nevím*).

Graf 32: Jak hodnotíte správu města?

Když zkoumáme odlišnosti odpovědí v jednotlivých socio-demografických skupinách, je zajímavé, že odpovědi týkající se vedení magistrátu se napříč souborem většinou významně neliší, zatímco názory na vedení městských částí a policie vykazují jisté rozdíly. V první řadě je patrné pozitivnější hodnocení ve věkové skupině 60+. Dále práci obou typů policie hodnotí mírně pozitivněji ženy než muži a s vyšší vzdělání mírně klesá podíl pozitivních odpovědí. Nejvýraznější rozdíly najdeme opět podle geografického třídění: nejvíce pozitivních odpovědí nalezneme u respondentů z okrajových částí. Lineární posloupnost je patrná u názorů na vedení městské části, kde se vzdáleností od centra roste spokojenost s vedením městské části: u respondentů z centra nalezneme 43 % souhlasných odpovědí, dále v širším okruhu města souhlasí 69 %, zatímco v okrajových částech má pozitivní názor 80 % dotázaných. Pochopitelně se zde promítá fakt, že centrum města je konfrontováno s kumulací negativních dopadů kriminality i ostatních bezpečnostních rizik, mezi nimiž je obzvláště problematičticky vnímána doprava.

Graf 33: Jak hodnotíte správu města? Srovnání odpovědí podle lokality bydliště.

Poznámka: odpovědi byly kódovány 1=rozhodně ano 2=spíše ano 3=spíše ne 4=rozhodně ne. Škála je v grafu otočena, aby vyšší míra souhlasu představovala vyšší polohu bodů. Zobrazeny jsou průměrné hodnoty

8.4. Vnímání kompetencí městské policie a PČR, prahové hladiny

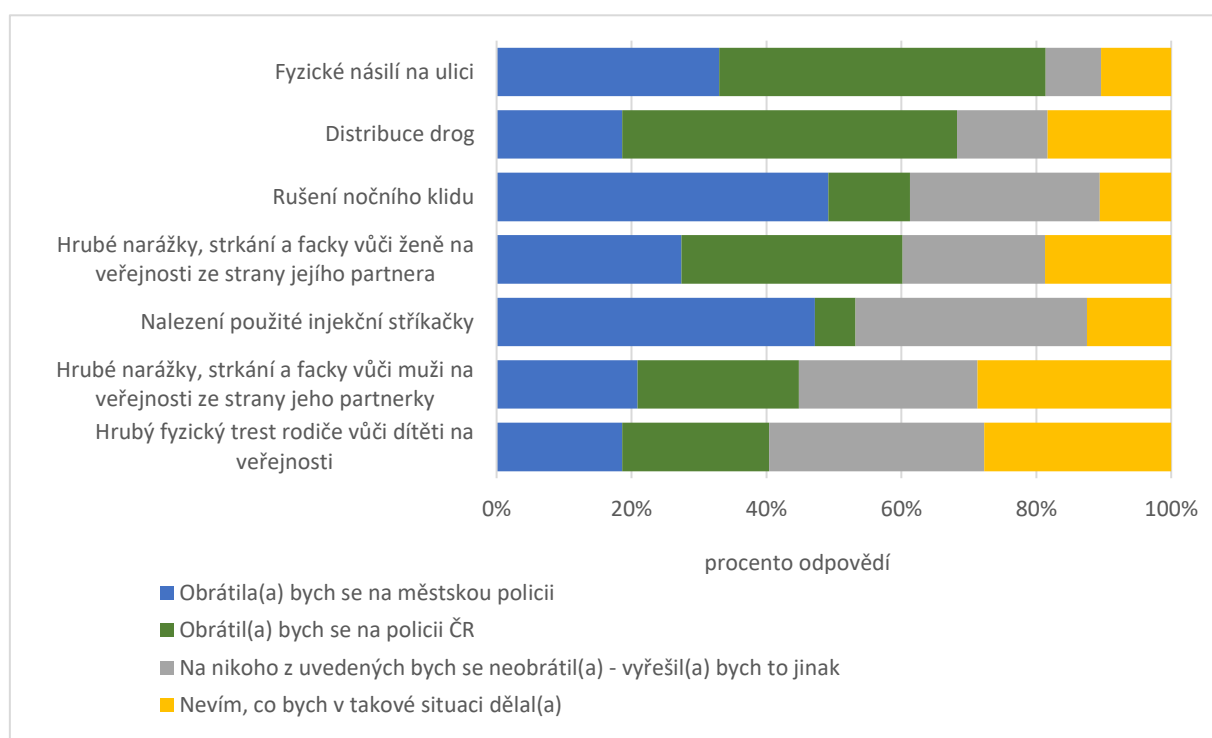
Dále nás zajímalo, na koho by se respondenti obraceli v modelových situacích. Tímto jsme chtěli zjistit, zda občané Brna znají kompetence Policie České republiky a Městské policie, dokážou mezi nimi rozlišovat. Zároveň bylo naším cílem zjistit, za jakých okolností a v jakém podílu jsou dotázaní ochotni se obrátit na policii v daných modelových případech.

Nejvíce respondentů by se obracelo na policii (ať už Městskou či PČR) při fyzickém násilí na ulici. V této situaci by policii kontaktovalo 81 % respondentů (33 % Městskou, 48 % PČR). Naopak nejméně respondentů (40 %) by se obrátilo na policii v případě hrubého fyzického trestu rodiče vůči dítěti na veřejnosti. To by mohlo být způsobeno faktem, že vnímání hrubého fyzického trestu vůči dítěti je subjektivní (z toho důvodu je také velké procento respondentů, kteří by nevěděli, co v takové situaci dělat – 28 %). Z grafu plyne zajímavá informace, že ochota se obrátit na policii je stejná u případu rušení nočního klidu a u případu hrubých narážek, strkání a facek vůči ženě na veřejnosti ze strany jejího partnera (60 %). Dále nás zaujal rozlišný pohled na partnerské násilí, pokud ho iniciuje partner či

partnerka. Až 60 % respondentů by se obrátilo na policii, pokud by na veřejnosti viděli násilí na ženě ze strany jejího partnera, zatímco násilí na muži ze strany jeho partnerky by ohlásilo jen 45 % občanů.

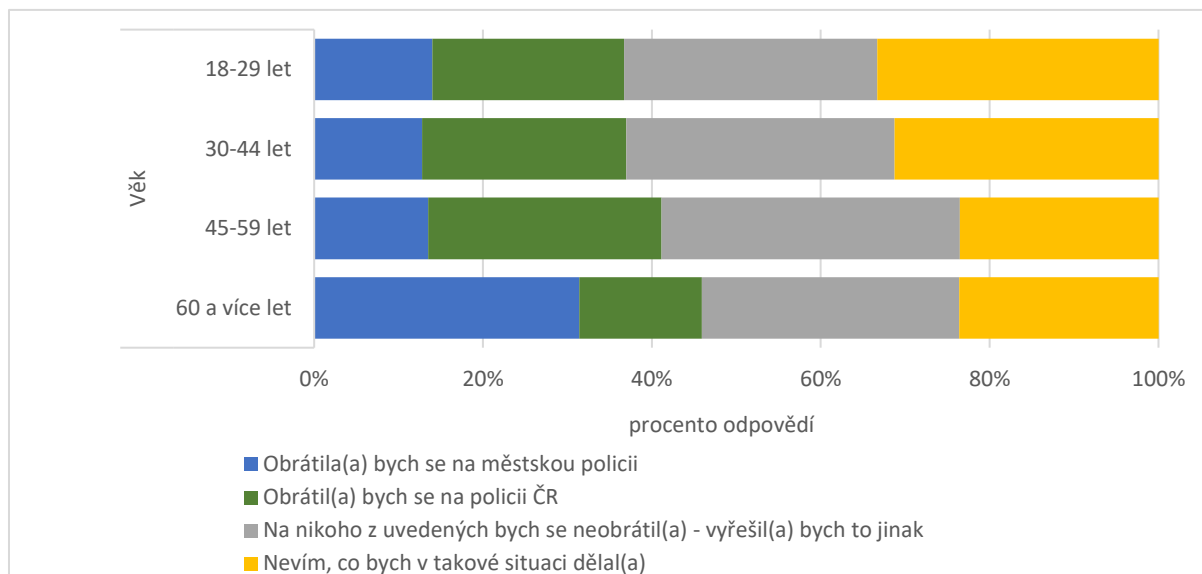
Rozlišení kompetencí z pohledu respondentů lze ilustrovat následovně: Na Městskou policii by se dotázaní nejčastěji obrátili při rušení nočního klidu a při nalezení použité injekční stříkačky. Na Policii České republiky v případech fyzického násilí na ulici a distribuce drog. Nejvíce rozpolcení (to znamená, kdy přesně respondenti neví, jaká policie je v dané situaci kompetentní) byli respondenti v případech partnerského násilí vůči ženě i vůči muži a při hrubém fyzickém trestu rodiče vůči dítěti na veřejnosti.

Graf 34: Co byste udělal(a), pokud byste se stal(a) svědkem následujících situací?

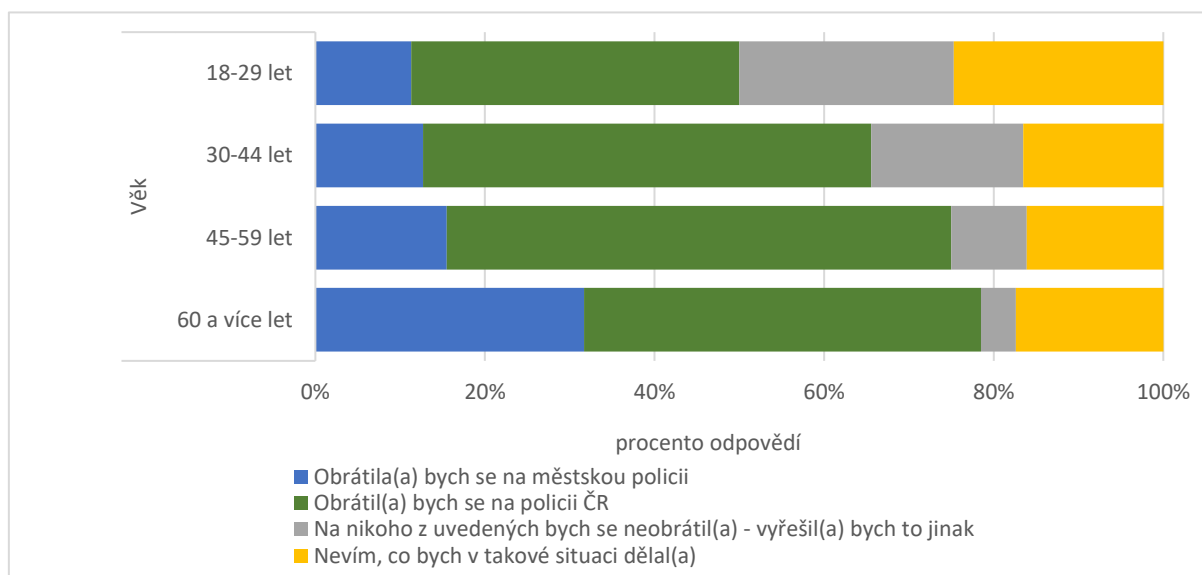
V případě hrubého fyzického trestu rodiče vůči dítěti na veřejnosti se ochota obrátit na policii zvyšuje s věkem, což je v protikladu vůči generačnímu předpokladu, že starší lidé jsou ve fyzickém trestání dětí benevolentnější. V rámci pohlaví a vzdělanostních skupin se pohled nemění.

Graf 35: Co byste udělal(a), pokud byste se stal(a) svědkem následujících situací? Hrubý fyzický trest rodiče vůči dítěti na veřejnosti (6)

U případu distribuce drog vidíme stejný trend, s přibývajícím věkem roste ochota se obrátit na policii. Věková skupina 18-29 let by se obracela na policii v 50 % případů, zatímco věková skupina 60+ let by se obracela na policii v 78 % případů.

Graf 36: Co byste udělal(a), pokud byste se stal(a) svědkem následujících situací? Distribuce drog (7)

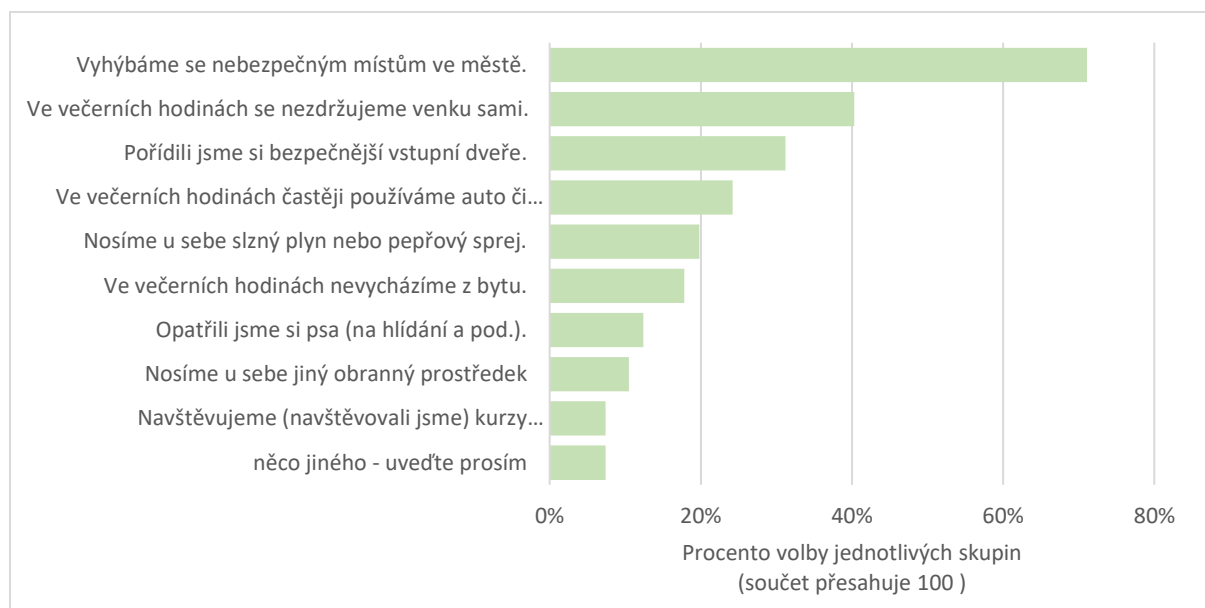
9. Preventivní opatření pro zvýšení bezpečnosti

Tato kapitola se věnuje preventivním opatřením proti kriminalitě. První část je věnována opatřením, která učinili sami respondenti. Druhá část se zaměřuje na postoje respondentů k případné nabídce programů, které Magistrát města Brna věnuje prevenci nebo řešení společenských následků kriminality.

9.1. Preventivní opatření v osobní rovině

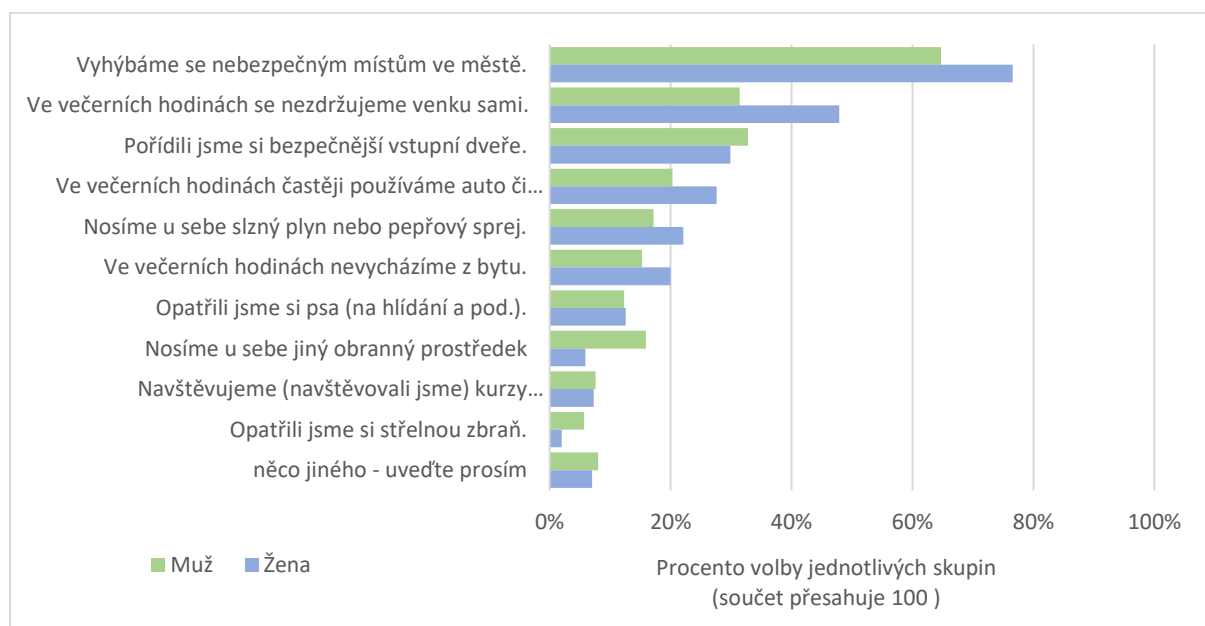
Respondenti byli dotazováni, zda oni sami nebo někdo z členů jejich domácnosti podnikl opatření pro zvýšení vlastní bezpečnosti. Soustředili jsme se na časový horizont posledních dvou let. Výsledek šetření v obecné rovině poukázal na fakt, že většina respondentů preferuje spíše pasivní formu vlastní ochrany spočívající v tom, že se vyhýbají místům, která chápou jako nebezpečná, nebo že se ve večerních hodinách nezdržují venku sami. Pro 70 % procent respondentů je nejdůležitějším prostředkem pro vlastní bezpečnost, že se vyhýbají nebezpečným místům. Druhou největší skupinu (40 %) tvoří odpovědi těch, kteří se večerních hodinách nezdržují venku sami. Třetina respondentů si pořídila bezpečnější vstupní dveře. Přibližně 10 % až 20 % respondentů se obrací k vlastní obraně aktivněji: například prostřednictvím držení slzného plynu, pepřového spreje nebo jiného obranného prostředku, kurzem sebeobrany nebo také doprovodem psa. Srovnáme-li aktuální průzkum s výsledky z roku 2018, nacházíme shodu u dominující položky *Vyhýbáme se nebezpečným místům ve městě*. Naopak jedním z výraznějších rozdílů obou šetření je snížený výskyt odpovědí týkajících se nočního vycházení z domu o 15 %.

Graf 37: Podnikl(a) jste Vy nebo někdo z členů Vaší domácnosti v posledních dvou letech některé z následujících opatření ke zvýšení své bezpečnosti?

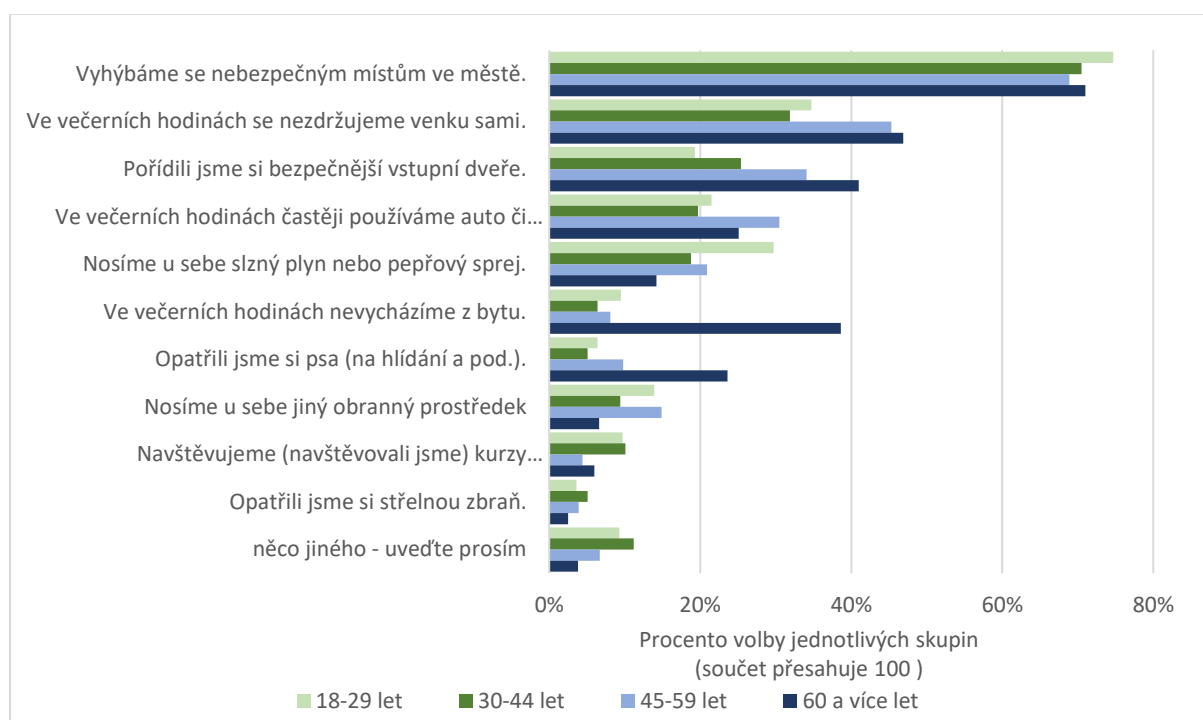
Při třídění podle pohlaví respondentů lze pozorovat tendenci, že muži inklinují spíše k aktivnějšímu typu ochrany, například k držení obranného prostředku, zatímco ženy využívají spíše pasivní formu prevence: vyhýbají se tedy nebezpečným místům a nezdržují se večer venku samotné.

Graf 38: Podnikl(a) jste Vy nebo někdo z členů Vaší domácnosti v posledních dvou letech některé z následujících opatření ke zvýšení své bezpečnosti? (tříděno podle pohlaví)

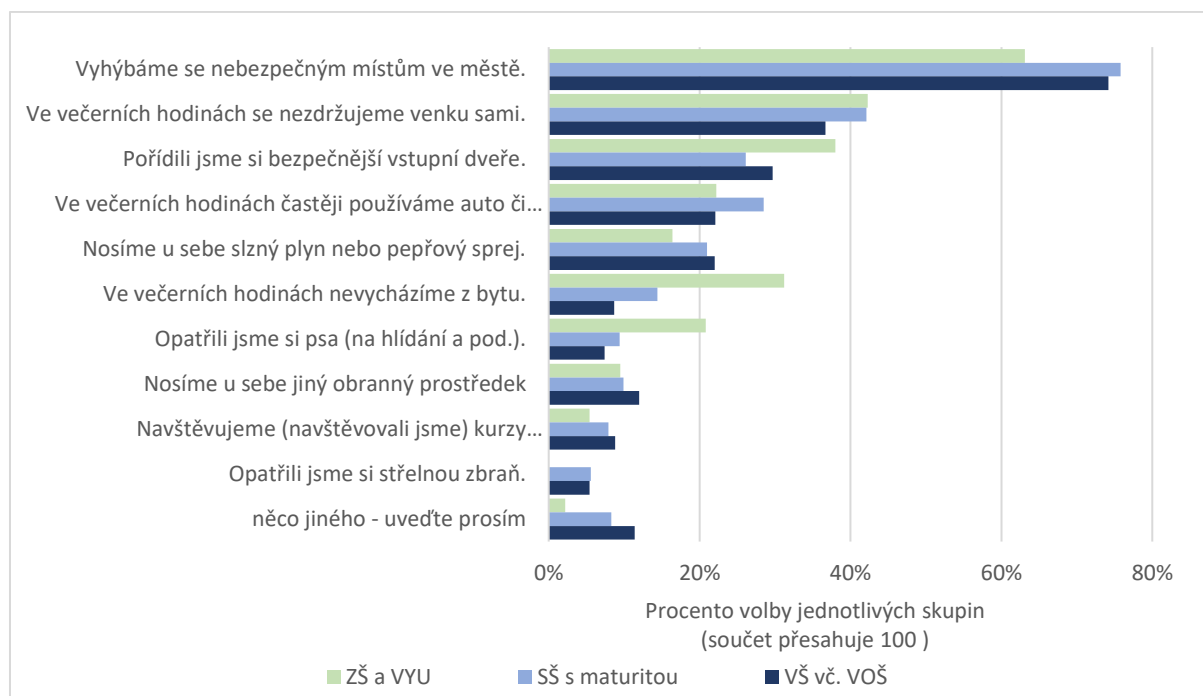
Pokud sledujeme vztah odpovědí a věkové struktury respondentů, pozorujeme výraznou shodu mezi respondenty v praxi vyhýbat se nebezpečným místům, přičemž tato shoda šla napříč všemi věkovými skupinami. U seniorské populace převažuje oproti jiným věkovým skupinám tendence neopouštět domov ve večerních hodinách. Pobytu venku sami ve večerních hodinách se pak více vyhýbají lidé dvou starších věkových kategorií, tedy už od 45 let.

Graf 39: Podnikl(a) jste Vy nebo někdo z členů Vaší domácnosti v posledních dvou letech některé z následujících opatření ke zvýšení své bezpečnosti? (tříděno podle věku)

Co se týče vzdělanostní diference, zastoupení jednotlivých skupin bylo relativně vyrovnané. Výjimkou byly pouze položky: *ve večerních hodinách nevycházím z bytu* a *opatřili jsme si psa*, kde bylo výraznější zastoupení respondentů se základním vzděláním a vyučením.

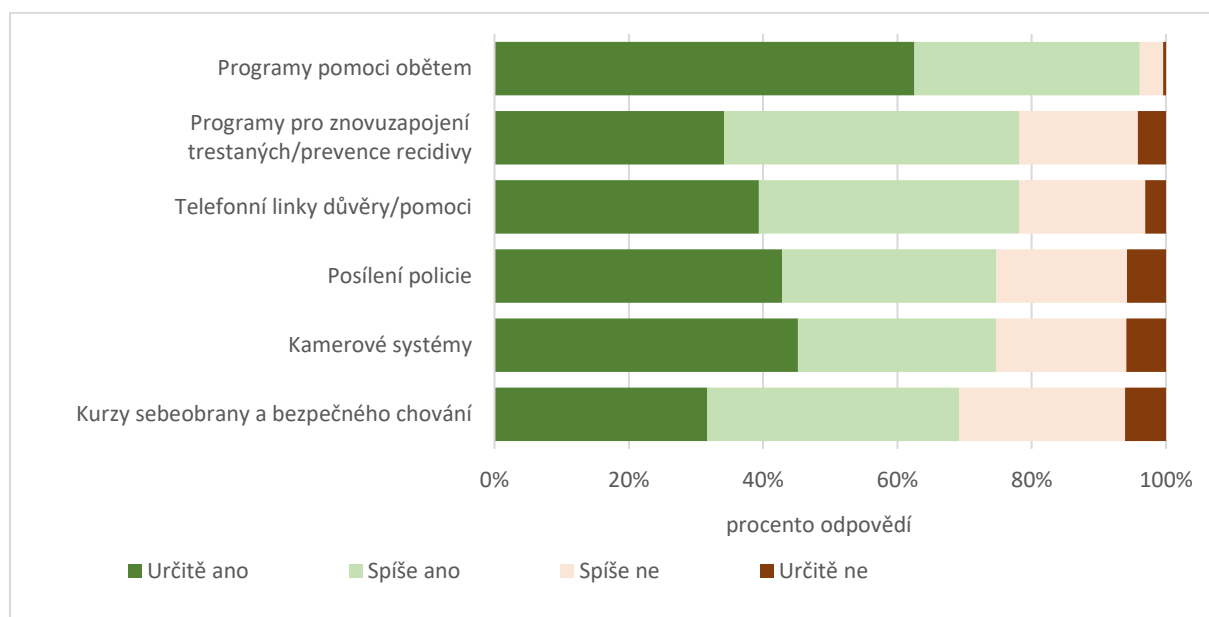
Graf 40: Podnikl(a) jste Vy nebo někdo z členů Vaší domácnosti v posledních dvou letech některé z následujících opatření ke zvýšení své bezpečnosti? (tříděno podle vzdělání)

9.2. Postoje k preventivním programům

Respondentům bylo nabídnuto ke zhodnocení šest potenciálních programů (reprezentující různé typy přístupů k prevenci od řešení důsledků až po posílení obranyschopnosti): *programy pomoci obětem, programy pro znovuzapojení trestaných/prevence recidivy, telefonní linky důvěry/pomoci, posílení policie, kamerové systémy a kurzy sebeobrany a bezpečného chování*. Respondenti reagovali pozitivně především na nabídku programů pomoci obětem (96 %), ostatní programy mají zhruba stejný poměr podpory (78 % - 75 %). Nejmenší zájem respondenti projevili o kurzy sebeobrany (69 %), nicméně i tento program vzbudil spíše pozitivní ohlasy.

Graf 41: Kdybyste měl(a) na starosti kriminalitu ve městě Brně, které typy projektů byste vybral(a) a realizoval(a)?

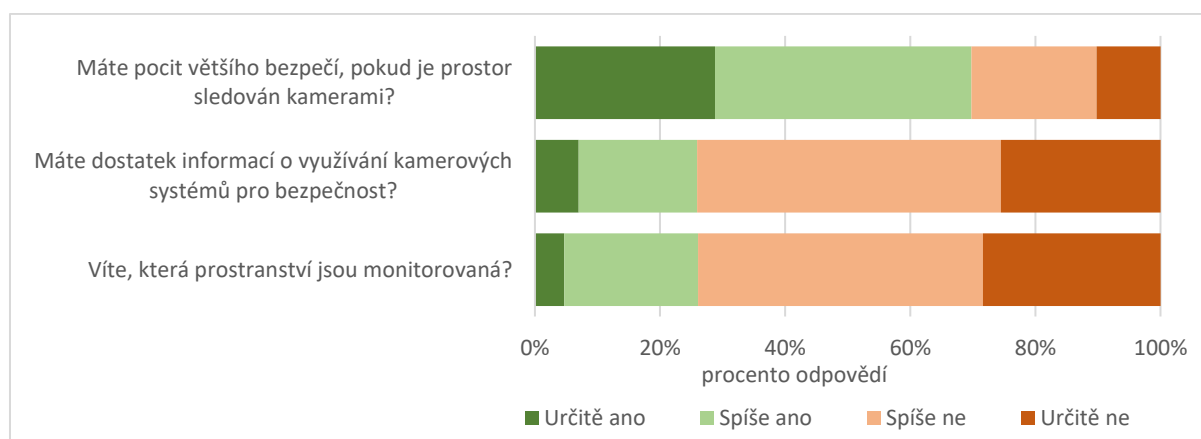

Respondenti měli také možnost samostatně navrhnout, jaké projekty z oblasti prevence kriminality by doporučili realizovat. Nejčastěji se v jejich odpovědích objevovaly návrhy na výchovnou práci s mládeží z vyloučených lokalit nebo s mladými lidmi, kteří prošli ústavní péčí. Respondenti také zmiňovali programy prevence kriminality ve školách, zejména vzdělávání dětí v oblasti protidrogové prevence. Do této oblasti lze také zahrnout několik odpovědí týkajících se péče o volnočasové aktivity mládeže. Je třeba také zmínit četné odpovědi doporučující posílit podporu sociálního bydlení, jmenovitě je zde zmíněn koncept Housing First zaměřený na ukončování bezdomovectví. Samostatnou oblast tvoří podněty jak posílit bezpečnost dopravy, zvláště pak se zaměřením na bezpečnost pěších a cyklistů. Srovnáme-li aktuální průzkum s výsledky z roku 2015 a 2018, nacházíme shodu u položek týkajících se posílení činnosti policie, zvýšení instalace kamerových systémů a důraz na výchovnou práci s mládeží. Výrazným rozdílem obou šetření je nárůst požadavků na bezpečnost cyklistů a chodců v dopravě.

10. Postoje ke kamerovým systémům

V následující kapitole se budeme zabývat postoji ke kamerovým systémům. Téma monitorování veřejného prostoru může vyvolávat kontroverze, jelikož si konkurují hodnoty bezpečnosti a soukromí. Zajímá nás tedy, nakolik si lidé ohledně kamerových systémů připadají informovaní, jestli jim pomáhají cítit se bezpečně, jak moc monitorování veřejných prostranství podporují a kam by případně kamerové systémy instalovali. Odpovědi z aktuálního šetření opět srovnáme s výsledky z roku 2018, kde byly použity stejné otázky.

Graf 42: Mnohá města využívají ke zvýšení bezpečnosti občanů kamerové systémy na veřejných prostranstvích, řekl(a) byste že:

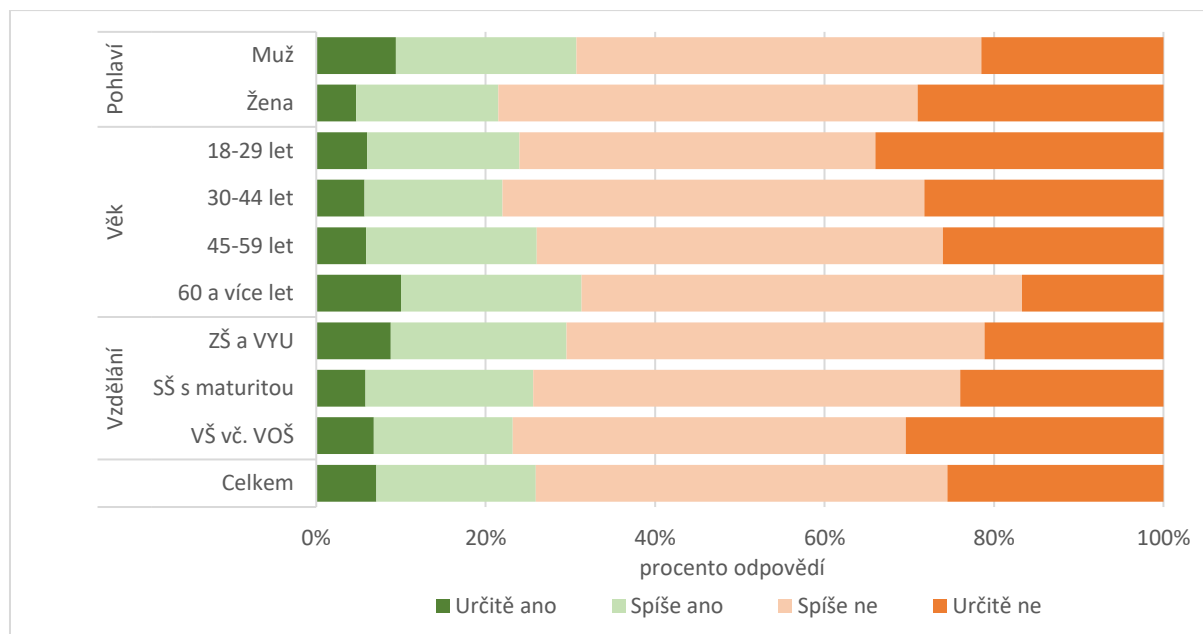

Ve vnímání kamerových systémů nacházíme určitý rozpor mezi informovaností a subjektivním pocitem bezpečí v přítomnosti kamer. Přestože téměř tři čtvrtiny respondentů uvádí, že neví, jak jsou informace z kamerových systémů využívány pro bezpečnost a která prostranství jsou monitorovaná, 70 % z nich zároveň uvádí, že pociťují větší bezpečí, když je prostor monitorovaný. Z respondentů, kteří uvedli, že nemají dostatek informací o využívání kamer a nevědí, které prostory jsou monitorované, 65 % uvedlo, že se přesto cítí bezpečněji, pokud je prostor monitorován. Z respondentů, kteří uvedli, že mají dostatek informací a vědí, která prostranství jsou monitorovaná, 80 % uvedlo, že se cítí bezpečněji, pokud je prostor monitorovaný. Jinými slovy, většina respondentů se cítí bezpečněji na monitorovaných prostranstvích, přičemž konkrétní informace o využití a umístění kamer pro ně nejsou důležité.

Ve srovnání s rokem 2018 menší podíl respondentů uvedl, že má spíše dostatek informací o využívání kamerových systémů, z 25 % na 19 %. Naopak se zvýšil podíl těch, kteří uvádí, že určitě nemají dostatek informací z 19 % na 26 % (ostatní hodnoty zůstaly stejné). Celkově také klesl podíl

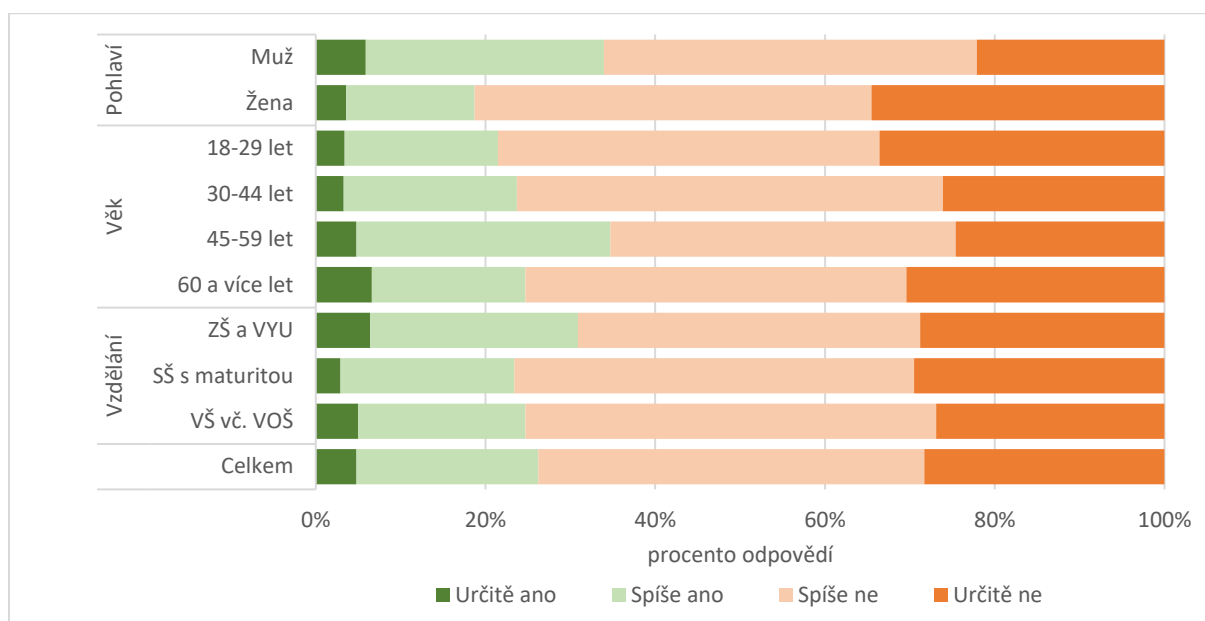
respondentů, kteří uvedli, že znají prostranství, která jsou monitorovaná (- 16 %), a podíl těch, kteří uvedli *určitě ano* u výroku, že se cítí bezpečněji, pokud je prostor monitorovaný. S tím vzrostl podíl u možnosti *spíše ano* z 38 % na 41 % a mírně taky vzrostl negativní postoj vůči pocitu bezpečí, pokud je prostor monitorovaný (z celkových 26 % na 30 %).

Graf 43: Máte dostatek informací o využívání kamerových systémů pro bezpečnost? (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)

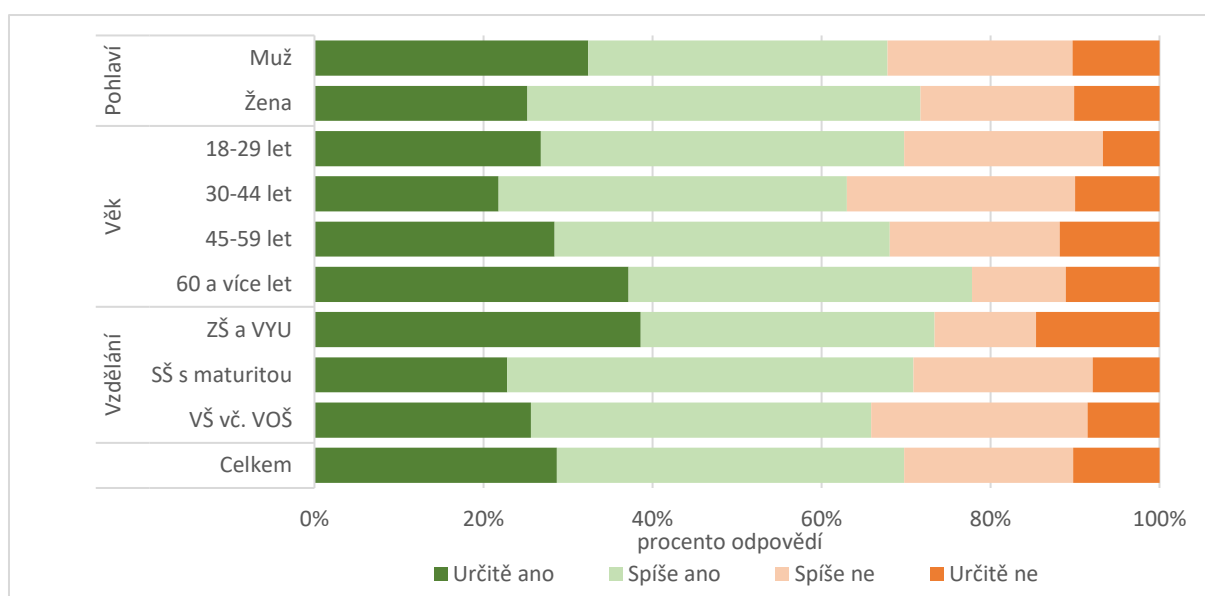
Muži oproti ženám více uvádí, že mají dostatek informací o využívání kamerových systémů (rozdíl 9 %). Z pohledu věku se nejméně informovaní cítí lidé ve věku 30 až 44 let, nejvíce informovaní si připadají lidé starší 60 let. Mezi věkovými kategoriemi nejsou zásadní rozdíly kromě věkové skupiny nad 60 let, která se v průměru liší od ostatních o sedm procent. S vyšším dosaženým vzděláním mírně klesá pocit informovanosti o využití kamerových systémů. Nejde však o zásadní rozdíly, protože největší rozdíl (mezi lidmi se základním vzděláním a vysokoškolským vzděláním) je pouze šest procent. Ve všech kategoriích však dominuje názor, že nemají dostatek informací o využití kamerových systémů.

Graf 44: Víte, která prostranství jsou monitorovaná? (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)

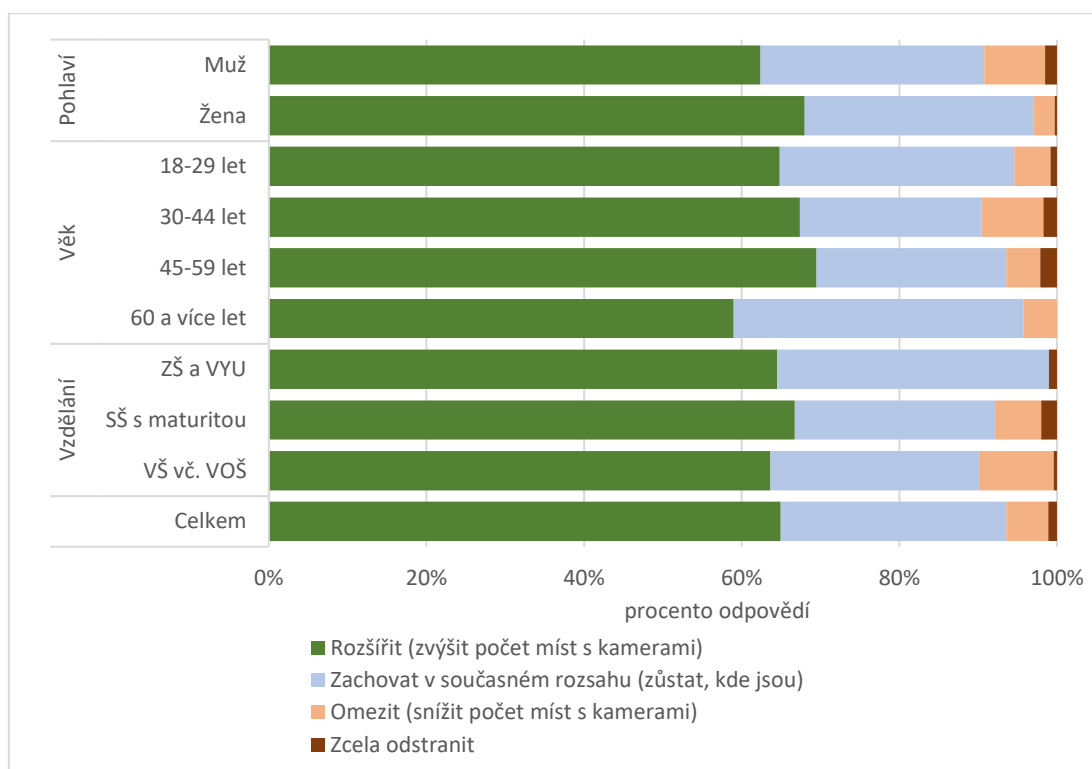
Na otázku, zda respondenti vědí, které prostory jsou monitorovány, muži oproti ženám výrazně více odpověděli pozitivně (rozdíl 15 %). Patrný je rozdíl i v odpovědi *rozhodně ne*, kde ženy tuto možnost volí významně častěji. Třetina věkové skupiny 45 až 59 let uvedla, že vědí nebo spíše vědí, které prostory jsou monitorovány. Což je více oproti ostatním skupinám, kde kladně odpovědělo 22-25 %. Z pohledu vzdělání respondenti se základním vzděláním a vyučením oproti ostatním kategoriím uvedli nejčastěji, že vědí, které prostory jsou monitorované (31 %). U ostatních skupin je podíl kladných odpovědí přibližně čtvrtinový. Celkově zásadní rozdíl mezi skupinami na základně vzdělání není.

Graf 45: Máte pocit většího bezpečí, pokud je prostor sledován kamerami? (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)

Ženy mírně více uvádějí, že se cítí bezpečněji, když je prostor sledovaný kamerami. S vyšším věkem také roste pocit bezpečí v souvislosti s kamerami. Výjimkou je kategorie 18 až 29 let. Z pohledu vzdělání platí, že čím vyšší dosažené vzdělání, tím nižší pocit bezpečí respondenti pociťují, pokud jsou prostory sledované kamerami. Rozdíl však není ani 10 %, proto není zásadní. Ve všech kategoriích lidé pociťují větší bezpečí, pokud jsou sledováni kamerami, alespoň z 60 %, zpravidla kolem 70 %.

Graf 46: Při zvážení pro a proti, řekl(a) byste, že kamerové systémy na veřejných prostranstvích by se měly...

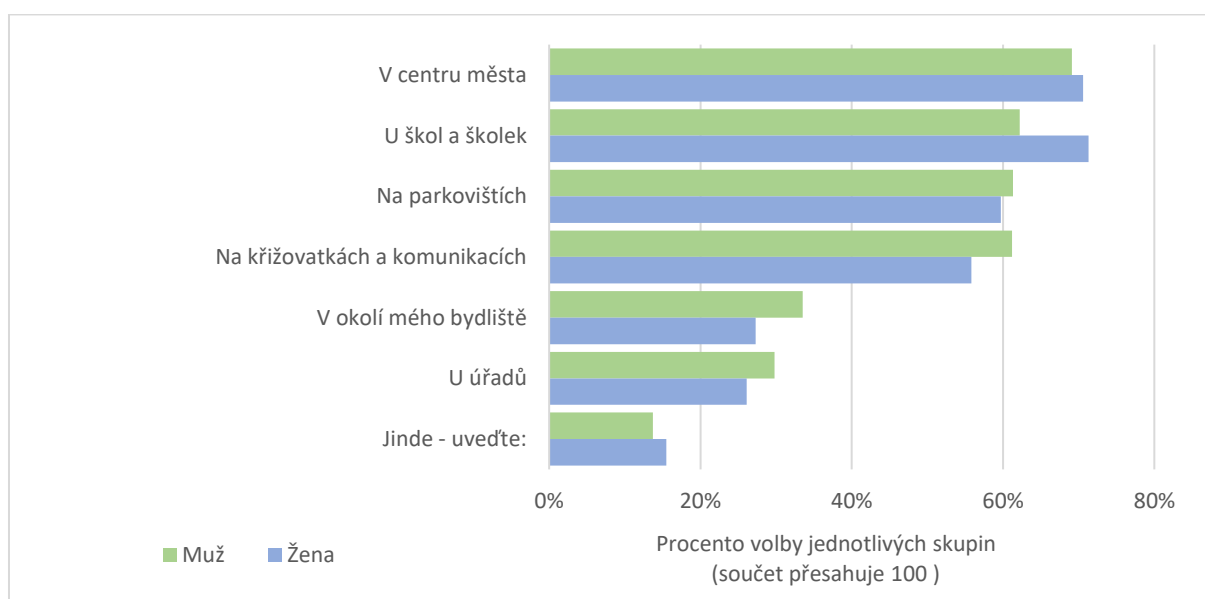
Obecně jsou respondenti pro rozšíření kamerových systémů (65 %), nebo jejich zachování (29 %), ačkoliv třetina respondentů uvedla, že se necítí bezpečněji, pokud je prostor monitorovaný. Jen jedno procento respondentů je pro jejich úplné odstranění a pět procent pro jejich omezení. Tato výsledky tedy poněkud překvapivě ukazují, že respondenti výzkumu relativně neproblematicky přijímají dohled a upozaďují soukromí (či nevnímají kontrast s ním) v zájmu zvýšení bezpečnosti veřejného prostoru.

Ženy jsou o něco více pro rozšíření kamerových systémů na veřejných prostranstvích než muži (68 % vs. 62 %). Muži se naopak mírně častěji přiklánějí k jejich omezení (8 % vs. 2 %). Věkové kategorie se v názoru na rozšíření kamer nelišily (kolem 57 % zvolilo tuto možnost), až na věkovou kategorii nad 60 let, kde oproti jiným skupinám tvoří větší podíl volba zachování v současném stavu, a naopak rozšíření má menší podporu. S vyšším dosaženým vzděláním roste skeptičnost vůči monitorování kamerami, což se projevuje ve stoupající podpoře pro omezení míst, kde jsou využívány, nicméně vždy jde o minoritu. Lidé vyučení či se základním vzděláním více než vzdělanější podporují zachování stávajícího stavu.

10.1. Názor na lokality umístění kamerových systémů

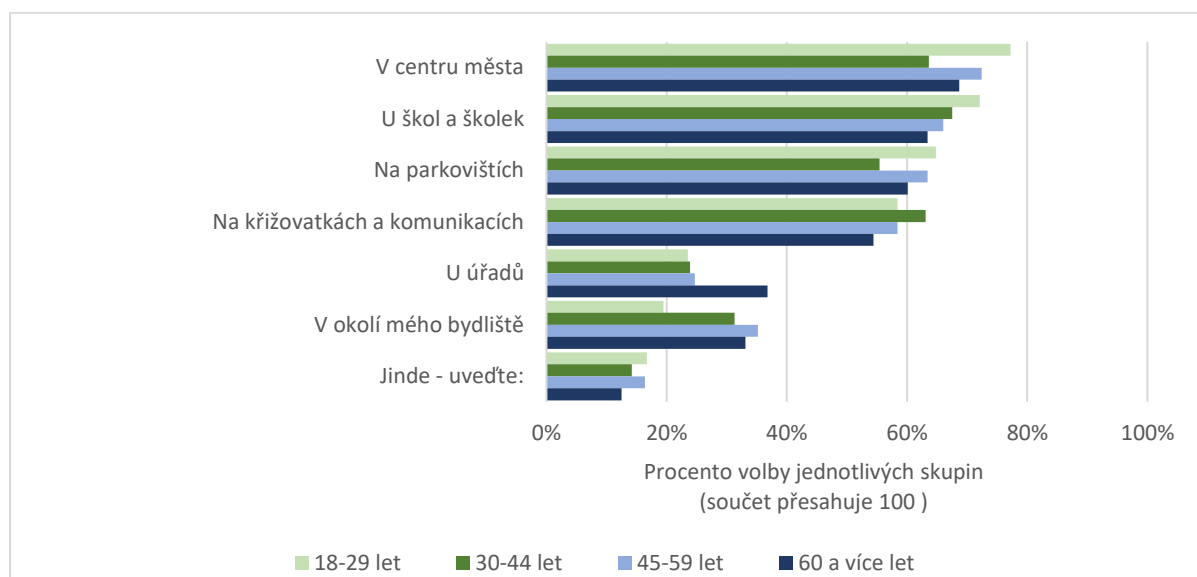
Celkově více než polovina respondentů uvedla, že by se kamery měly instalovat v centru města, u škol a školek, na parkovištích a na křižovatkách a komunikacích. V porovnání s rokem 2018 došlo obecně k poklesu přesvědčení, že by kamery měly být někde instalovány. Tento pokles se pohybuje kolem 10 % (poznámka: možnost *u úřadů* a *u škol a školek* v roce 2018 v dotazníku nebyla). Výjimkou je možnost *v okolí mého bydliště*, kde je pokles téměř o jednu polovinu oproti roku 2018.

Graf 47: Na kterých místech ve Vašem městě by podle vašeho názoru měly být instalovány kamerové systémy? (třídění podle pohlaví)

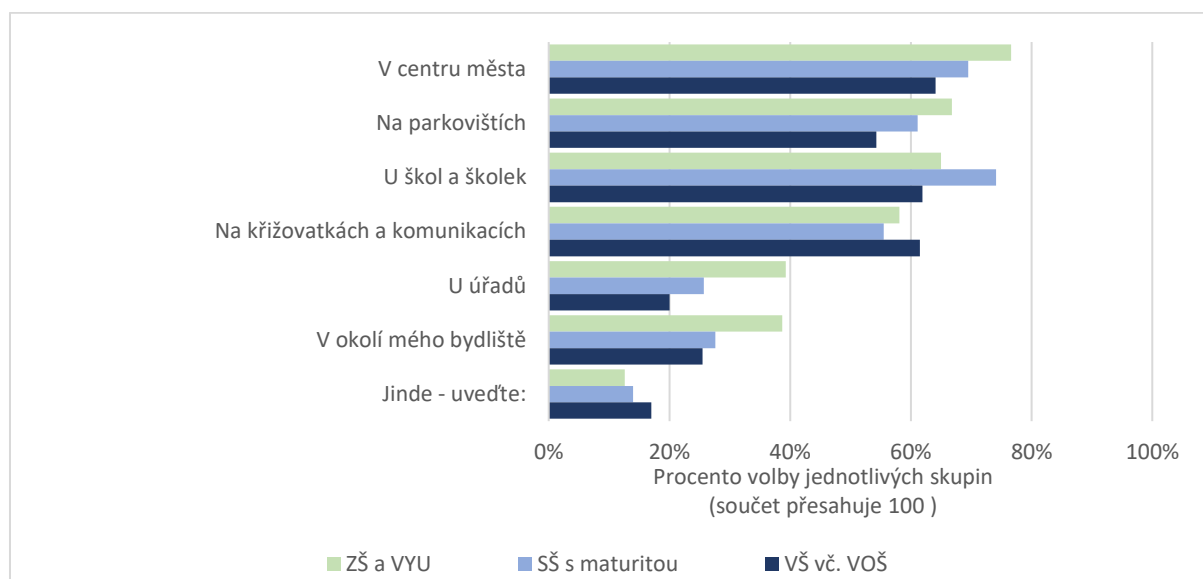
Respondenti se v názorech, zda je v některém místě vhodné instalovat kamerové systémy, výrazně nelišili. Pouze v případě křižovatek a komunikací a okolí jejich bydliště muži více volili zmíněnou možnost. Ženy naproti tomu více preferovaly možnost *u škol a školek*.

Graf 48: Na kterých místech ve Vašem městě by podle vašeho názoru měly být instalovány kamerové systémy? (třídění podle věku)

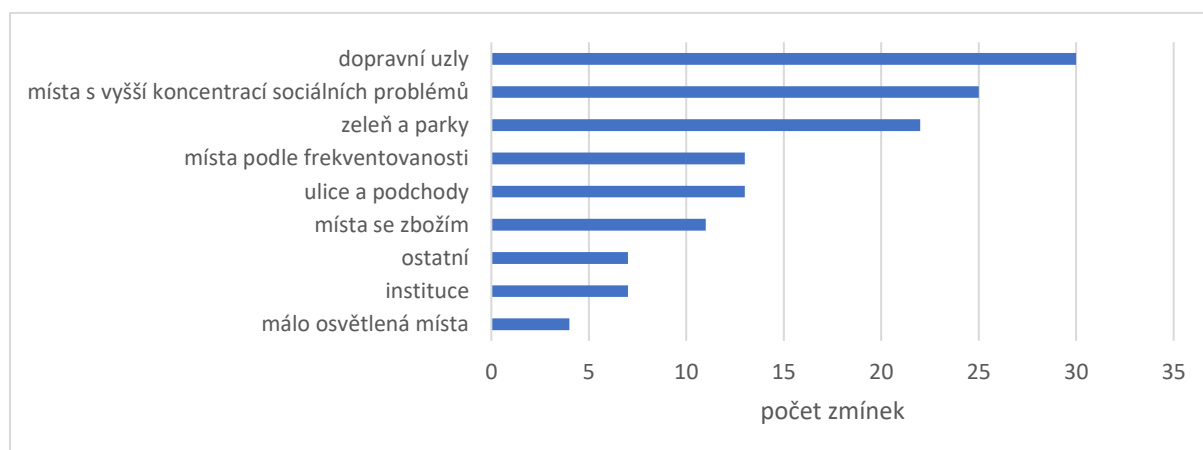
Centrum města nejčastěji volili lidé ve věku 18 až 29 let (77 % v dané kategorii), nejméně tuto variantu zvolili respondenti ve věku 30 až 44 let (64 %), zbytek se pohyboval kolem 70 %. U křižovatek byl názor spíše jednotný (rozdíly se pohybují mezi 63 % a 58 %), kromě nejstarší věkové kategorie (54 % vybralo tuto variantu). Podobný výsledek je u parkovišť (rozdíly se pohybují mezi 60 % a 65 %), kromě věkové kategorie 30 až 44 let (55 % vybralo tuto variantu). Věková kategorie 18 až 29 let nejméně často zvolila možnost *v okolí mého bydliště* (možnost vybralo 20 % z dané kategorie), což je o 11 až 15 % méně než ostatní věkové kategorie. U možnosti *u škol a školek* je patrný pokles s vyšším věkem s rozdílem mezi nejmladší a nejstarší kategorií téměř 10 %. Výběr možnosti *u úřadů* je u různých skupin vyrovnaný (kolem 24 %) kromě věkové kategorie nad 60 let, kde tuto variantu vybralo 37 %.

Graf 49: Na kterých místech ve Vašem městě by podle vašeho názoru měly být instalovány kamerové systémy? (třídění podle vzdělání)

Třídíme-li odpovědi podle vzdělání, nacházíme odlišnosti u voleb kategorií *v centru města*, *na parkovištích*, *v okolí mého bydliště* a *u úřadů*. Obecně zde s vyšším dosaženým vzděláním klesá procento lidí, kteří zmíněné možnosti vybrali. Alespoň polovina v každé vzdělanostní kategorii vybrala nabízené možnosti, kromě možností *v okolí mého bydliště* a *u úřadů*. Respondenti s maturitou oproti ostatním kategoriím nejčastěji vybírali možnost *u škol a školek*. Téměř tři čtvrtiny respondentů s maturitou vybrali tuto variantu, u ostatních kategorií to bylo 63 % až 68 %.

Graf 50: Na kterých místech ve Vašem městě by podle vašeho názoru měly být instalovány kamerové systémy? (otevřená otázka – možnost „jinde“)

Respondenti měli možnost uvést podle vlastních slov jiná místa, kam by nainstalovali kamerové systémy. Celkem na otevřenou otázku odpovědělo 101 respondentů. Někteří respondenti uvedli až 4 různé oblasti (kategorie). Odpovědi byly následně kategorizovány a seřazeny do obecnějších celků.

Nejčastěji respondenti zmiňovali dopravní uzly, téměř polovina zmínila hlavní vlakové nádraží Brna, 12 respondentů uvedlo zastávky MHD a 4 nádraží obecně (ať už vlakové nebo autobusové).

Druhou oblastí, kterou respondenti nejčastěji zmínili, jsou místa, kde je vyšší koncentrace sociálních problémů. Tři čtvrtiny lidí v této oblasti odpovědělo, že by kamery nainstalovali v části měst, kde je vyšší míra kriminality. Zbytek tvoří sociálně vyloučená místa.

Třetí nejčastěji zmiňovanou oblastí byly parky a jiná zeleň. Z toho 19 respondentů konkrétně jmenovalo parky, zbytek odpovědí tvoří dětská hřiště a okolí vodních ploch. Dále uvedli ulice a podchody, někteří i konkrétní ulice (třikrát uvedli Cejl, dvakrát Bratislavskou, zbytek byl zmíněn jednou: Dukelská třída, Vranovská, Mostecká, Úzká). Podchody uvedlo 6 respondentů. Respondenti také zmínili obecně místa podle frekvence. Frekventovaná místa uvedlo 6 respondentů, málo frekventovaná uvedlo 7 respondentů. V oblasti *místa se zbožím* z většiny respondenti uvedli obchody nebo nákupní středisko, 4 respondenti uvedli konkrétně místa, kde se skladují léky, kvůli obavám z krádeže za účelem výroby drog. Pod institucemi 3 respondenti zmínili nemocnice, 3 zmínili bankomaty a jednou byla zmíněna policejní stanice. Čtyři respondenti také uvedli, že by kamery měly být nainstalovány v oblastech, která jsou málo osvětlená. V kategorii *ostatní* respondenti uvedli tato specifická místa (každé bylo zmíněno pouze jednou): kostely, náměstí, sídliště, soukromé areály a okolí míst, kde se pořádají akce. Pouze hřbitov byl uveden dvakrát.

11. Shrnutí výsledků výzkumu

V roce 2022 se výzkumu Vnímání bezpečnosti a kriminality v Brně zúčastnilo 760 respondentů starších 18 let a žijících na území města Brna. Sběr dat proběhl téměř ve všech městských částech kombinací metody osobního dotazování a on-line dotazníku.

Respondenti výzkumu mají poměrně častou zkušenost s trestnou činností v roli svědků i obětí. **Celkově 42 % respondentů udalo, že se oni sami, nebo jejich blízcí stali svědky trestného činu nebo pokusu o něj.** Výrazně nižší podíl je mezi seniory (jen 13 %). **Dále celá třetina respondentů uvedla, že se jim samotným nebo jejich blízkým stal v posledních dvou letech trestný čin.** Patrný je opět pokles této zkušenosti s věkem.

Pokud jde o subjektivní vnímání rizika, lze říci, že **celkově se respondenti výzkumu nejvíce obávají vandalismu, dopravních nehod a ohrožení dětí nabídkou návykových látek** (např. alkoholem, drogami). Vandalismu na soukromém majetku se celých 22 % obává maximálně a dalších 35 % nadprůměrně. Krádež auta, kapesní krádeže, sexuální násilí, vykradení bytu a přepadení patří mezi typy kriminality, které v respondentech příliš velké obavy nevzbuzují. Vražda je pak zločinem, kterého se více než třetina respondentů neobává vůbec (ve smyslu rizika, které pociťují jako reálné).

Srovnání bezpečí a kriminality s jinými městy a podobně také vývoj v čase hodnotí necelá polovina dotázaných neutrálně – tedy že je a zůstává srovnatelný s jinými městy i v čase. Třetina dotázaných soudí, že Brno je na tom ve srovnání s jinými městy lépe, zatímco horší situaci zde vnímá 15 % dotázaných. Srovnání v čase je více polarizované – čtvrtina dotázaných soudí, že situace se zlepšila, 30 % naopak soudí, že se zhoršila.

V obecném hodnocení Brna jako místa pro život jsou respondenti relativně pozitivní. Nejlépe hodnocenými aspekty jsou dostupnost zdravotní péče a obecná kvalita života, relativně skeptičtější jsou dotázaní vůči čistotě veřejných prostorů a rozsahu krádeží, zde již mezi 40–54 % dotázaných volí negativní body škály hodnocení. Ve srovnání s dřívějšími vlnami téhož výzkumu je patrné, že ve srovnatelných aspektech se průměrné hodnocení mezi lety 2009–2022 postupně zlepšuje.

U hodnocení samosprávy a policie převládají mírně pozitivní názory, přičemž negativní pohled je častější u respondentů, kteří jsou mladší, vzdělanější a bydlí blíže centru. V okrajových částech naopak lidé hodnotí situaci pozitivněji a významně lépe vnímají samosprávu.

Jako subjektivně rizikové a problematické jsou opakovaně označovány zejména vyloučené lokality (zmínky o Cejlu, Bratislavské, Francouzské, případně označení brněnský Bronx apod.), nicméně velmi často se opakuje také negativní hodnocení hlavního nádraží a jeho okolí s OD Tesco a

podchodem. Negativní hodnocení této lokality je o to závažnější, že tvoří nejen dopravní uzel, ale také vstupní bránu a první dojem z města. S lokalitami také souvisí, jak dotázaní vnímají ohrožení od konkrétních skupin. Největší obavy vyvolávají osoby pod vlivem návykových látek, osoby z vyloučených lokalit a zloději – tedy vnímání rizika z hlediska prostoru a sociálních skupin je propojeno.

S prací policie v Brně a její péčí o bezpečnost občanů jsou respondenti převážně spokojeni – variantu velmi nebo spíše spokojen(a) volí 59 % dotázaných. Spokojenost s policií mírně roste s věkem dotázaných. U dotázaných ze středu města pozorujeme mírně vyšší polarizaci názorů – tedy relativně vyšší výskyt krajních hodnot spokojenosti i nespokojenosti ve srovnání s okrajovými částmi Brna.

Ačkoliv práci policie hodnotí dotázaní většinou kladně, počet policistů v ulicích již vnímá nadpoloviční většina dotázaných jako nedostatečný. Tato odpověď byla častější u respondentů z centra města, přičemž do centra také nejčastěji situovali upřesňující odpověď na otázku, kde nejvíce policisty postrádají.

Relativně nízký pocit bezpečí vede více než polovinu respondentů k vyhýbání se nebezpečným místům ve městě. Značně vysoký je také podíl těch, kteří se sami ve večerních hodinách nezdržují venku (40 %). Preventivní programy mají značnou podporu veřejnosti. Nejvyšší podporu mají programy zaměřené na podporu obětí, ale i ostatních typů podpora převažuje.

Ve vnímání kamerových systémů je určitý rozpor mezi informovaností a subjektivním pocitem bezpečí v přítomnosti kamer. Přestože téměř tři čtvrtiny respondentů uvádí, že neví, jak jsou informace z kamerových systémů využívány pro bezpečnost a která prostranství jsou monitorovaná, 70 % z nich zároveň uvádí, že pociťují větší bezpečí, když je prostor monitorovaný. Celkově respondenti nemají dostatek informací o využívání kamerových systémů pro bezpečnost ve městě, zároveň však **převažuje podpora rozšiřování kamerových systémů na veřejných prostranstvích.** Více než polovina respondentů souhlasí s instalováním kamerových systémů v centru města, u škol a školek, na parkovištích i křižovatkách a komunikacích.

Celkově můžeme shrnout, že respondenti mají s kriminalitou v Brně značné zkušenosti a pocit rizika často ovlivňuje i jejich každodenní chování. Zároveň tuto situaci nevnímají jako odlišnou od situace v jiných městech či v předchozích letech. Různé preventivní programy se těší značné podpoře, podpora převažuje i pro používání kamerových systémů na vybraných typech míst. **Kromě kriminality se však celým souborem odpovědí respondentů výzkumu prolínala doprava, jako výrazný prvek snižující pocit bezpečí.** Konkrétně nízká podpora bezpečného pohybu chodců a cyklistů po městě. Jelikož byl výzkum v souladu s předchozími vlnami šetření zaměřen na kriminalitu, vnímání bezpečnosti ve vztahu k dopravě by bylo vhodným námětem pro samostatné šetření.

12. Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1: základní charakteristiky vzorku ve srovnání souboru bez vážení, váženého a populačního parametru.....	6
Tabulka 2: složení vzorku podle městských částí bydliště	7
Tabulka 3: Koeficient obav z jednotlivých bezpečnostních problémů (meziroční srovnání)	14
Tabulka 4: Srovnání pocitu ohrožení různými skupinami (%).....	31
Tabulka 5: Srovnání pocitu ohrožení různými skupinami (průměrná hodnota)	33
Tabulka 6: Ve kterých částech města je (policisty) nejvíce postrádáte? (kategorizováno).....	38
Graf 1: Složení vzorku z hlediska ekonomické aktivity a složení domácnosti	8
Graf 2: Svědectví trestného činu (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)	9
Graf 3: Oběti trestného činu (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)	10
Graf 4: Hodnocení bezpečnosti situace v Brně ve srovnání s jinými městy České republiky (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání).....	11
Graf 5: Hodnocení úrovně kriminality v Brně ve srovnání se situací před zhruba pěti lety (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání).....	12
Graf 6: Nakolik vy osobně pocítujete riziko jednotlivých bezpečnostních problémů?	13
Graf 7: Obavy z vandalizmu na soukromém majetku (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)	15
Graf 8: Obavy z dopravní nehody (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)	15
Graf 9: Obavy z ohrožení dětí nabídkou návykových látek (alkohol, drogy, ...) (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání).....	16
Graf 10: Obavy z ohrožení bezpečnosti dětí (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)	16
Graf 11: Obavy z krádeže auta (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání).....	17
Graf 12: Obavy z kapesních krádeží (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)	17
Graf 13: Obavy ze sexuálního násilí (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)	18
Graf 14: Obavy z vykradení bytu (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání).....	19
Graf 15: Obavy z přepadení (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)	19
Graf 16: Obavy z vraždy (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)	20
Graf 17: Word-cloud: vizualizace četnosti kategorií prioritních problémů, odpovědí na otevřenou otázku <i>Kdybyste byl(a) primátorem(kou), které bezpečnostní problémy byste řešil(a) přednostně?</i>	22
Graf 18: Ochota přispívat jedním procentem z příjmu do rozpočtu města pro zvýšení bezpečnosti v ulicích města (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání).....	23
Graf 19: Jak v současné době hodnotíte situaci v Brně?	24
Graf 20: Jak v současné době hodnotíte situaci v Brně? Srovnání skóre hodnocení v časové řadě 2002 - 2022.....	25
Graf 21: Jak v současné době hodnotíte situaci v Brně? Srovnání skóre hodnocení podle lokality bydliště	26
Graf 22: Celkové skóre hodnocení – rozložení respondentů na hodnotící škále	27
Graf 23: Word-cloud: zastoupení jednotlivých výrazů v odpovědích na otevřenou otázku: <i>Jestliže se Vy nebo členové Vaší domácnosti cítíte být výrazněji ohroženi kriminalitou v některé ulici, nebo na určitém veřejném prostranství Brna, sdělte nám, prosím, toto místo.</i>	29
Graf 24: Kterými z následujících skupin se cítíte ohrožen(a)?	30
Graf 25: Kterými z následujících skupin se cítíte ohrožen(a)? (třídění podle pohlaví)	31
Graf 26: Kterými z následujících skupin se cítíte ohrožen(a)? (třídění podle věku)	32
Graf 27: Kterými z následujících skupin se cítíte ohrožen(a)? (třídění podle vzdělání)	33
Graf 28: Jaký je váš názor, jak jste spokojen(a) s tím, jak se policie stará o bezpečnost ve městě Brně? (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)	36
Graf 29: Jaký je váš názor, jak jste spokojen(a) s tím, jak se policie stará o bezpečnost ve městě Brně? (třídění podle lokality bydliště)	36
Graf 30: Zdá se Vám, že je v ulicích Brna dostatečný počet policistů? (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)	37
Graf 31: Zdá se Vám, že je v ulicích Brna dostatečný počet policistů? (třídění podle lokality bydliště).....	38
Graf 32: Jak hodnotíte správu města?	40
Graf 33: Jak hodnotíte správu města? Srovnání odpovědí podle lokality bydliště	41
Graf 34: Co byste udělal(a), pokud byste se stal(a) svědkem následujících situací?	42
Graf 35: Co byste udělal(a), pokud byste se stal(a) svědkem následujících situací? Hrubý fyzický trest rodiče vůči dítěti na veřejnosti (6)	43
Graf 36: Co byste udělal(a), pokud byste se stal(a) svědkem následujících situací? Distribuce drog (7)	43
Graf 37: Podnikl(a) jste Vy nebo někdo z členů Vaší domácnosti v posledních dvou letech některé z následujících opatření ke zvýšení své bezpečnosti?	45
Graf 38: Podnikl(a) jste Vy nebo někdo z členů Vaší domácnosti v posledních dvou letech některé z následujících opatření ke zvýšení své bezpečnosti? (tříděno podle pohlaví)	45
Graf 39: Podnikl(a) jste Vy nebo někdo z členů Vaší domácnosti v posledních dvou letech některé z následujících opatření ke zvýšení své bezpečnosti? (tříděno podle věku).....	46
Graf 40: Podnikl(a) jste Vy nebo někdo z členů Vaší domácnosti v posledních dvou letech některé z následujících opatření ke zvýšení své bezpečnosti? (tříděno podle vzdělání)	47
Graf 41: Kdybyste měl(a) na starosti kriminalitu ve městě Brně, které typy projektů byste vybral(a) a realizoval(a)?	48
Graf 42: Mnohá města využívají ke zvýšení bezpečnosti občanů kamerové systémy na veřejných prostranstvích, řekl(a) byste že:	49
Graf 43: Máte dostatek informací o využívání kamerových systémů pro bezpečnost? (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)	50
Graf 44: Víte, která prostranství jsou monitorovaná? (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání)	51
Graf 45: Máte pocit většího bezpečí, pokud je prostor sledován kamerami? (třídění podle pohlaví, věku a vzdělání).....	51
Graf 46: Při zvážení pro a proti, řekl(a) byste, že kamerové systémy na veřejných prostranstvích by se měly... ..	52
Graf 47: Na kterých místech ve Vašem městě by podle vašeho názoru měly být instalovány kamerové systémy? (třídění podle pohlaví)	53
Graf 48: Na kterých místech ve Vašem městě by podle vašeho názoru měly být instalovány kamerové systémy? (třídění podle věku)	54
Graf 49: Na kterých místech ve Vašem městě by podle vašeho názoru měly být instalovány kamerové systémy? (třídění podle vzdělání) ...	55
Graf 50: Na kterých místech ve Vašem městě by podle vašeho názoru měly být instalovány kamerové systémy? (otevřená otázka – možnost „jinde“)	55

13. Příloha: znění letáku s výzvou k výzkumu

K čemu to je?

Vyplněním krátkého dotazníku pomůžete městu poznat názory jeho obyvatel na bezpečnost v Brně, pochopit jejich potřeby a také lépe zaměřit preventivní opatření. Jde o sociologický výzkum, který pro Magistrát města Brna realizuje Masarykova univerzita.

Jak se zúčastnit?

Dotazování se mohou zúčastnit všichni dospělí obyvatelé Brna. Na webové stránce soc.fss.muni.cz/bezpecni naleznete dotazník k vyplnění i bližší informace k výzkumu.

Vyplňte
dotazník →

Chcete-li se zúčastnit jiným způsobem (vyplnění dotazníku může proběhnout osobně, telefonicky, přes Skype a podobně), kontaktujte nás na e-mail cav@fss.muni.cz či formulářem na výše uvedené webové adrese.

Proč právě já?

V rámci tohoto výzkumu kontaktujeme náhodně vybrané respondenty v různých městských částech. Určitý podíl vzorku je dotazován osobně, část sběru dat probíhá on-line. V současné situaci považujeme za vhodné, aby si mohl každý vybrat, jestli dotazník vyplní sám, nebo bude kontaktován a dotazník vyplní s tazatelem.

Jaká data sbíráte a co se s nimi stane?

Dotazování je anonymní, důvěrné a nesbírá žádné osobní ani citlivé informace. Každá otázka v dotazníku je dobrovolná a můžete ji vynechat.

Zajímají nás názory týkající se:

- konkrétních bezpečnostních problémů a vnímání rizik,
- hodnocení situace v městských částech,
- otázky zjišťující názor na práci policie i magistrátu města,
- názory na kamerový systém a další preventivní opatření.

Data budou analyzována hromadně, bez možnosti zjistit odpovědi konkrétních respondentů, jejich další uložení bude v souladu s pravidly Masarykovy univerzity pro ukládání výzkumných dat.

soc.fss.muni.cz/bezpecni

B | R | N | O

MUNI
FSS

Grafickou podobu letáku a vizuální styl výzkumu zpracovala Dominika Grohmann